

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

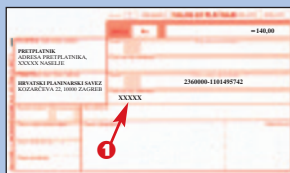
STUDENI
2010

11

»HRVATSKI PLANINAR« – ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA »CROATIAN MOUNTAINEER« – JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

ČASOPIS »HRVATSKI PLANINAR« izlazi u **11 brojeva** godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj). Prvi broj izašao je **1. lipnja 1898.** Časopis je od 1949. do 1991. godine izlazio pod imenom **»Naše planine«.**

PRETPLATA za 2010. godinu iznosi **150 kuna** (za inozemstvo **35 eura**). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskog planinarskog saveza **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici, u rubrici **»Poziv na broj«**, mora biti upisan **Vaš pretplatnički broj**. Pretplata za inozemstvo uplaćuje se na račun **SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236**, također uz poziv na pretplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva je **HR4123600001101495742**.

VAŠ PRETPLATNIČKI BROJ (1)

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate, uz adresu ćete moći vidjeti naznaku o obavljenoj uplati. Tako možete provjeriti je li Vaša uplata za tekuću godinu uredno primljena i evidentirana u HPS-u (2).

NOVI PRETPLATNICI, odnosno zainteresirani za pretplatu na časopis »Hrvatski planinar«, trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom će primiti uplatnicu i brojeve koji su izašli od početka godine, a zatim će, nakon uplate, svaki mjesec na svoju adresu redovno primiti svoj primjerak časopisa.

CIJENA POJEDINAČNOG PRIMJERKA je **15 kuna** (+ poštarina).

CJENIK OGLAŠAVANJA šaljemo zainteresiranima na zahtjev.

SURADNJA: Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Krajnji rok za primitak priloga je deseti dan prethodnoga mjeseca (20 dana prije izlaska broja). **Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova**, posebno dužih priloga. **Prednost imaju** prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim i većim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata!). Podrobnije upute nalaze se na web-stranici časopisa.

STAVOVI I MIŠLJENJA izneseni u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

WEB-STRANICA ČASOPISA:

www.plsavez.hr/HP

NAKLADNIK

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

PRETPLATA I INFORMACIJE

Ured Hrvatskog planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
<http://www.plsavez.hr>

UREDNIŠTVO

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Alan Čaplar
Palmotičeva 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
mob.: 091/51-41-740
tel.: 01/48-17-314

UREDNIČKI ODBOR

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

LEKTURA I KOREKTURA

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

GRAFIČKA PRIPREMA

Alan Čaplar

TISAK

Ekološki glasnik, Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

370

Sigurnost planinarenja,
ponuda i mediji

374

60 godina gorskog
spašavanja u Zagrebu

381

Škrlatica, »teška«
ljepotica Julijskih Aloa

384

Žumberačke Vodice

TEMA BROJA

Hrvatska gorska služba spašavanja

SADRŽAJ

O sigurnosti planinarenja, turističkoj ponudi i medijima	370
Vinko Prizmić	
60 godina gorskog spašavanja u Zagrebu	374
Robert Erhardt	
Poznajete li Zavurt, Risenicu i Križnu goricu?	377
Vanja Radovanović	
Škrlatica, »teška« ljepotica Julijskih Alpa	381
Eugenija Špralja	
Žumberačke Vodice	384
Vladimir Jagarić	
Barba	389
Blaž Tota	
U njegovu dvorištu.....	393
Ivan Hapač	
Planinarske kuće.....	396
Sportsko penjanje	399
Osvrt: Što je planinarstvo i zašto planinarimo	400
Speleologija	401
Planinarski tisak	402
Tko je što u hrvatskom planinarstvu:	
Robert Erhardt.....	404
Vijesti	406
Kalendar akcija	409

SLIKA NA NASLOVNICI

Jesen u Julijskim
Alpama (Vršič)

foto: Alan Čaplar

O sigurnosti planinarenja, turističkoj ponudi i medijima

Vinko Prizmić, pročelnik HGSS-a, Split

U ovogodišnjoj turističkoj sezoni, kao uostalom i u prethodnima, HGSS je bio u punom pogonu. Znali smo u jednom danu usporedno odrađivati i po šest akcija spašavanja, a gotovo se svakodnevno tragalo za skupinama turista po Velebitu, Biokovu, Mosoru, Kleku, Bjelolasici, Učki i drugdje, ne samo po planinama. Skidali smo alpiniste s litica danju, a poglavito noću, i izvlačili ih iz bespuća, no bilo je i gljivara, drvosječa, nestaloga domicilnog stanovništva za kojim smo znali tragati tjednima, spašavali smo sudionike u prometu iz provalija, intervenirali zbog iznenadnih bolesti, izvodili helikopterska spašavanja itd.

Ipak, ovu su sezonu uvelike obilježili mediji, koji su uporno postavljali neka promašena pitanja. Zašto HGSS spašava takve lude turiste i zašto Hrvatska ne naplaćuje takva spašavanja? Naravno, namjera novinara i javnosti zapravo je dobra jer se žele zaštititi nacionalni interesi i nastoji rasteretiti građane Hrvatske od nepotrebnih troškova. No, nisam siguran da je pitanje ispravno postavljeno, pa ni ponuđene mjere ne idu u smjeru pravih rješenja, niti nužno moraju biti u financijskom interesu hrvatskih građana. Poseže se za teškim argumentom da se to u svim drugim državama naplaćuje, premda je to tek djelomično istina jer je spašavanje ljudskih života neodgodiva i ničim uvjetovana obveza svake države.

Sigurnost kao dio turističke ponude

Najgore je ipak to što se zapravo još uvijek ne vide pravim problemima i ne raspravlja o njima, niti se prepoznaje kapitalni interes Hrvatske da i sigurnost na najvećem dijelu vlastitoga terito-

rija uredi onako kako to treba učiniti. Tek kada se prestane s ridikulizacijom takvih turista, kada zgražanje i bijes medija i javnosti prema njima preraste u uvažavanje i ozbiljno promišljanje, tada ni naplaćivanje takve djelatnosti neće biti sporno. Tek kada se otvori i tržište osiguranja, moći će se nekoga sankcionirati za grubu nepažnju.

Mediji prikazuju HGSS uglavnom kao alat za spašavanje ekscentričnih planinara i turista na nepristupačnim terenima, koji sami traže nevolje. HGSS je, dakako, vrlo učinkovit alat, koji smanjuje posljedice mnogih nesreća u Republici Hrvatskoj, ali nije samo to. Ne treba zaboraviti da je HGSS i vrlo upotrebljiv resurs u slučaju mnogih vremenskih i drugih elementarnih nepogoda. Kao nositelj djelatnosti zaštite i spašavanja na neurbanim, poglavito nepristupačnim prostorima izvan gradova i javnih prometnica, HGSS nužno ima i odgovornost za prostor, napose u planinama.

Premda spašavanja izazivaju veliku pozornost javnosti, ona su mnogo lakši i manji dio aktivnosti HGSS-a. Naime, samo 10% aktivnosti HGSS-a čine intervencije, dok 90% čine priprema i preventiva. Čak i od tih desetak posto spasilačkih aktivnosti tek 18% (za sada) otpada na turiste. Treba reći da je postotak nesreća koje se događaju organiziranim planinarima gotovo zanemariv, premda oni najviše i pohode planine i druga po mišljenju medija »zastrašujuća i opasna« mjestima. Zahvaljujući edukaciji, planinari to očito znaju činiti na najsigurniji način. Dakle, na inozemne turiste, koji najviše izazivaju pozornost javnosti, otpada tek 2% ukupne aktivnosti HGSS-a. Imajući u vidu omjer kurative i preventive, može se reći da se

Vježba gorskih spašavatelja

mi i bez akcija spašavanja iitekako naradimo svake godine, ali to je nevidljiva i neprepoznata aktivnost koja malo zanima medije.

Medijima se to i ne može zamjeriti jer je njihov cilj postizanje što veće naklade, ali kako protumačiti nerazumijevanje onih kojih se to iitekako tiče? A to su upravo oni koji žive od turizma.

Zbog toga već dugo pokušavamo upaliti svjetlo, trudimo se biti projektantom sigurnosti i lijekom za mnoga stanja, nesreće i opasnosti koje su se dogodile, a koje su se mogle izbjeći. U tome smo prečesto sami. Zar se u Hrvatskoj 21. stoljeća ne bi trebalo promišljati o sigurnosti u planinama i nepristupačnim prostorima na isti način na koji se promišlja i projektira sigurnost na javnim prometnicama, stadionima, pri požarima na otvorenom prostoru i pri svim ljudskim aktivnostima koje želimo učiniti sigurnima, gdje želimo spriječiti ljudske i materijalne gubitke i drugu štetu i gdje želimo unaprijediti kvalitetu odvijanja tih aktivnosti? Spašavanje u nepristupačnom okruženju, daleko od komunikacija, vrlo je zahtjevna djelatnost i javna potreba u porastu. Ti prostori čine više od 80%

sveukupnog teritorija RH, a nove gospodarske i ljudske aktivnosti na njima jednostavno bujaju.

Jesu li turisti doista »luđaci« koji samo dolaze praviti neprilike?

Još je jedna značajna kategorija u dramatičnom porastu: slobodno vrijeme građana. Ljudi raspolažu sa sve više slobodnog vremena te sve više materijalnih i drugih mogućnosti pa svoje slobodno vrijeme sve više žele provoditi u prirodi. Ljudi jednostavno žele živjeti tako da nešto dožive. Takvi prostori u svijetu već jesu – a uskoro će to postati i u Hrvatskoj – najpropulzivniji nacionalni resurs, na kojem će se zasnivati i budućnost ne samo hrvatskog turizma, nego i gospodarstva uopće. Naravno, te trendove prati i razmjerno povećanje sigurnosnih rizika.

Uvijek se nanovo začudim s kojim nerazumijevanjem hrvatski mediji opisuju planinare i turiste kao luđake koji ničim tjerani odlaze na nepristupačne planine, rijeke, kanjone, more... i zapravo samo prave neprilike. Umjesto da u njima vide nov način života i prve lastavice jednoga kvalitetnijeg turizma i cjelogodišnje

turističke ponude, oni često izražavaju negodovanje i nerazumijevanje. Danas, kad je to svjetski trend i kada na tisuće turista pohodi jedan grad u Španjolskoj samo da bi bježali pred razjarenim bikovima, oni se zgražaju što je neki turist očaran ljepotama Hrvatske skrenuo s asfaltiranog puta i uputio se u prirodu.

Ako je to ludo, onda se moramo suočiti s time da je svijet iz dana u dan sve luđi. Na takvim se »luđacima« zapravo i zasniva svjetski turizam, jer potpuno je nerazumno i avanturistički napustiti svoj sigurni dom i zavičaj te trošiti svoj novac i vrijeme putujući po svijetu. Zapravo, pustolovi su tvorci turizma kakav danas poznajemo. Ljudi koji su si takvu ludost mogli priuštiti u pravilu su bili vrlo pametni. Danas cijeli svijet ide k takvome ludilu i od njega živi. Sjetimo se kako je nekad bilo potpuno nerazumno odlaziti u planine na studen i snijeg te se sklizati niz padinu na dvije tanke daske na nogama, a sada od industrije skijanja žive mnoge države svijeta. Između »sigurnih« gradova, bezopasnog sjedenja u automobilima

ili ispred malih ekrana, čovječanstvo sve više bira prirodu.

Godinama govorimo o Hrvatskoj kao endemu svjetskoga krša, prebogatoj speleološkim objektima, koja će biti resurs i zanimljivost svijeta. Ovoga je ljeta upravo takve zanimljivosti istraživala i jedna njemačka obitelj s dvoje malodobne djece, koja je zašla u 200 metara dugu i 16 metara duboku jamu s vodom. Kad su članovi HGSS Stanice Zadar u brznoj i učinkovitoj akciji iz jame izvukli cijelu obitelj, spasili teško ozlijeđenog desetogodišnjaka i pothlađenu majku, ta se vijest vrtjela po mnogim europskim televizijama i tiskanim medijima. Međutim, ozbiljna analiza te nesreće ne smije nas dovesti do zaključka da roditelje treba proglasiti neodgovornima, naplatiti im spašavanje i poduzeti slične »mjere«. To ne bi imalo nikakva smisla. U ozbiljnoj analizi trebalo bi, uz ostalo, zabilježiti i veliku zahvalnost oca koju je iskazao HGSS-u i hrvatskoj državi. Njegova je zahvala obišla sve svjetske medije i sigurno će više učiniti za hrvatski turi-

Vježba spuštanja unesrećenog penjača u nosilima niz stijenu

zam nego niz mjera u koje ćemo »ulupati« znatna sredstva.

Zar ne bi bilo prirodnije zatvoriti ulaz u tako opasnu špilju i zaštititi izvor pitke vode, da desetogodišnjaci ne mogu tamo ni slučajno dospjeti i ozlijediti se? Ili možda treba učiniti upravo obrnuto, taj objekt otvoriti za sve koji ga žele vidjeti, naplatiti im ulaznicu, prатnju i vodiča. Zbog zaštite bi im trebalo iznajmiti (i naplatiti) i neku zaštitnu opremu, osigurati ih kod neke domaće osiguravajuće kuće, ponuditi im autentičnu hranu i njihov doživljaj upotpuniti još nekim sadržajima. Možda se posjetiteljima može omogućiti da ponesu (i kupe) bocu vode iz izvora koji su osobno pohodili u utrobi zemlje i stvoriti priču čiji će i oni biti sastavni dio. Naravno, ovo nisu recepti koji su nužno primjenjivi, ali zar ne bi trebalo i o njima razmisliti umjesto da početak i kraj svakog zaključka bude tvrdnja da su neki turisti zapravo luđaci koji dolaze u Hrvatsku da bi nam bili trošak i stvarali neprilike.

Gorski spašavatelji nisu inkasatori štete

Doista sam umoran od odgovaranja na pitanja raznih novinara i urednika zašto se takve ne »opali« po džepu. Zašto se ta pitanja upućuju GSS-u? Pa mi smo dobrovoljna i neprofitna organizacija! Zašto se i od vatrogasaca ne traži da se bave naplaćivanjem intervencija od piromana ili se hitnoj pomoći ne postavlja pitanje zašto spašava pijane vozače i one koji sami skrivaju vlastitu nesreću? Slažem se da se to može i mora urediti, ali to je stvar prepoznavanja biti problema i uređenja odnosa, a ne problem GSS-a. Onoga trenutka kad na takve turiste prestanemo gledati kao na luđake i nepriliku, te kad shvatimo da su oni zapravo vrlo zgodna prilika za Hrvatsku, politika će riješiti sve što treba. I helikoptersku potporu HGSS-u, i legislativu, i sve drugo. Tada ćemo ih moći »opaliti« po džepu tako da otvorimo tržište osiguranja koje svugdje u tom području ljudskih djelatnosti postoji. Oni će otići zadovoljni i ponosno će pričati svojim prijateljima, recimo u Hamburgu, kako je Hrvatska prekrasna zemlja koju treba posjetiti žele li doživjeti nešto lijepo i zanimljivo. Uredimo ponudu prvenstveno tako da ih kao pravi domaćini i ljudi zašti-

**Mediji prikazuju HGSS
uglavnom kao alat za
spašavanje ekscentričnih
planinara i turista koji sami
traže nevolje, no većina ljudi
kojima pomažemo nisu luđaci
i čudaci već normalni ljudi
koji se u nevolji nađu
spletom nesretnih okolnosti**

timo te im priskočimo u pomoć kad im je najteže.

O tome možda najbolje svjedoči priča koja se nadovezala na spašavanje osmero mladih Francuza, djevojaka i mladića u dobi od 14 do 18 godina, koji su bezuspješno pokušali prijeći preko Velebita, s lijeke na morsku stranu. Opće zgražanje svih medija nastalo je nakon izjave da će nakon avanture u bespućima Velebita, koju su preživjeli zahvaljujući HGSS-u, ponovno doći u Nacionalni park Paklenicu, gdje se nalaze prekrasan klanac i (opasno?) penja-lište...

I u ovome bi slučaju ozbiljno promišljanje završilo zaključcima drugačijim od onih koje su nametnuli mediji. Mladi ljudi očito imaju potrebu za prirodom i avanturom. Za njih je sigurno izazov vlastitim nogama prijeći s kontinenta preko planine na more. Ponudimo im za takav pothvat planinarsku vodičku službu, kvalitetne zemljovide, uputimo ih označenim putem, prodajmo im suvenire ili okrpju, osigurajmo ih... Možda bi tada ta ista skupina poželjela vidjeti i doživjeti još i Zrmanju ili neko četvrto... peto... ili osmo prekrasno hrvatsko odredište i eto nam prilike da po nekoliko puta naplatimo sve što želimo, da produžimo sezonu, obogatimo ponudu, zaposlimo lokalno stanovništvo... I tko je tu lud? Mi koji od neprilika ne vidimo prave prilike ili gosti koji u Hrvatskoj najčešće vide ono što ne vide domaćini? No, najapsurdnije je to što su gotovo svi naši gosti zapravo osigurani ili bi se rado osigurali za slučaj nesreće. No, to je druga priča, još apsurdnija, ali o tome ćemo drugi put.

60 godina gorskog spašavanja u Zagrebu

Robert Erhardt, Zagreb*

Komisija za GSS PSH-a uputila je 6. i 12. prosinca 1950. dva dopisa, Planinarskom društvu »Zagreb« i Planinarskom društvu Sveučilišta »Velebit«, sa zahtjevom da u svojim planinarskim društvima formiraju posebne ekipe za spašavanje, sastavljene od najiskusnijih alpinista. Zanimljivo je spomenuti da je nekoliko dana prije, 1. prosinca, iz PD-a »Runolist« iz Stenjeveca upućen dopis »Velebitu«, između ostaloga i radi razgraničavanja područja djelovanja tih planinarskih društava u slučaju spašavanja. Kao rezultat te inicijative

osnivaju se u okviru planinarskih društava u Zagrebu momčadske ekipe GSS-a koje će se poslije ujediniti u jedinstvenu stanicu, GSS Stanicu Zagreb.

Od 1951. do 1959. na području grada Zagreba djelovalo je pet momčadi, odnosno Stanica, i to u planinarskim društvima »Zagreb«, »Velebit«, »Runolist«, »Željezničar« i »Grafičar«. Godine 1952. ekipa GSS PDZ-a reorganizirala se po uzoru na slovensku Gorską reševalnu službu u Stanicu GSS PD-a »Zagreb«. Tek 1959. na inicijativu ekipe PDS-a »Velebit« odlučeno je da se osnuje jedinstvena stanica GSS-a za područje Zagreba, sa sjedištem u prostorijama »Velebita« u Radićevoj ulici 23. Od tada pa do danas sjedište je Stanice ostalo nepromijenjeno, a sama Stanica prošla je još jednu reorganizaciju 2002., kad je registrirana kao pravna osoba, koja je i dalje udružena u HPS.

Od samih početaka gorskog spašavanja u Zagrebu pa do danas, u stanicama u planinarskim društvima i u jedinstvenoj Stanici Zagreb, bilo je aktivno više od 250 spašavatelja. Svi vrhunski alpinisti, speleolozi i visokogorski planinari i skijaši, svestrani planinari i ekspedicionisti, utkali su svoje vrijednosti u srž principa gorskog spašavanja koje i danas nasljeđujemo i provodimo. Zagrebački gorski spašavatelji na taj su način udarili temelje gorskom spašavanju u Hrvatskoj, a doprinijeli su osnivanju i razvoju gorskog spašavanja i u nekim susjednim zemljama. Cijeneći vrhunske planinarske rezultate starijih generacija gorskih spašavatelja i naših učitelja, njihovu energiju, vrijednosti, ple-

ISMET BALIĆ

Zimska vježba spašavanja na Sljemenu 1963. godine

* autor je pročelnik HGSS Stanice Zagreb

Akcija spašavanja unesrećenog speleologa 1974. u Veternici

menitost u spašavanju ugroženih života, prenošenje znanja i iskustava, i danas s ponosom nastavljamo tradiciju gorskog spašavanja po istim načelima.

Zagrebački gorski spašavatelji razvijali su svoje sposobnosti u 60 godina svoga djelovanja kao preduvjet sigurnom spašavanju ljudi u nepristupačnim područjima. Ispenjali su najteže stijene i smjerove, istražili i osvojili najdublje špilje i jame, ispenjali sve najviše planinske vrhunce na svijetu, uključujući Mt. Everest, osvojili najdublje ponore na svijetu uključujući i Voronju (Kruberu), najdublju jamu na svijetu, jedinu dublju od 2000 metara.

Stanica Zagreb danas je snažna stanica gorskog spašavanja koja na svom području djelovanja u gorskim i neurbanim sredinama svojim aktivnostima pruža sigurnost milijunskom stanovništvu. Stanica danas broji 69 članova, od kojih je 58 gorskih spašavatelja i 11 pripravnika, 9 instruktora gorskog spašavanja, 5 liječnika, 9 letača spašavatelja, 8 učitelja skijanja, 8 voditelja spašavanja u speleološkim objektima, 8 voditelja potraga, 48 članova s položenim međunarodnim ispitom prve pomoći ITLS-om, 27 ronilaca raznih kategorija, od toga trojicom osposobljenih za spašavanje iz potopljenih speleoloških objekata i vodenih dubina do 100 metara te dvojicom spašavatelja ospo-

sobljenim za spašavanje u divljim vodama. Svi su članovi Stanice Zagreb volonteri, a o administrativnim i organizacijskim poslovima skrbi se dvoje zaposlenika, koji su također gorski spašavatelji.

Područje djelovanja Stanice Zagreb jest Grad Zagreb, veći dio Zagrebačke županije i dio Krapinsko-zagorske županije. To je područje s milijunskim stanovništvom, koje se sve više kreće po prirodi i planinama, tako da broj intervencija Stanice iz godine u godinu stalno raste, a rast će dalje s razvojem turizma, koji sve više promovira aktivan odmor. Od nekoliko desetaka intervencija godišnje, broj je prošle godine narastao na 198, a ove je već prešao 110. Od početaka gorskog spašavanja u Zagrebu do danas bilo je 2535 akcija spašavanja. To je cijeli jedan mali grad ljudi kojima su zagrebački spašavatelji pomogli, pružili prvu pomoć ili spasili život.

Brojne su akcije spašavanja koje su ostale u sjećanju: pomoć i spašavanje u velikoj poplavi u Zagrebu 1964. (kada je doprinos GSS Stanice Zagreb prepoznat kao velik potencijal koji od tada Grad Zagreb podupire), pomoć pri potresu u Banja Luci 1968. (i Zagreb je na trusnom području i sigurni smo da će u slučaju potresa naše znanje i uvježbanost u urbanom spašavanju biti dragocjeno), spašavanje iz jame Ve-

ternice 1983., uz nominaciju za plavu vrpču Vjesnika, akcija spašavanja prognanih stanovnika preko Velebita 1991., uz dodijeljenu brončanu plaketu za humanitarni podvig godine, i mnoge druge. A kad je Domovina bila u opasnosti, velik se broj spašavatelja Stanice Zagreb svih generacija odazvao braneći Velebit i druge krajeve Hrvatske.

HGSS Stanica Zagreb danas djeluje i na području komunalnoga gospodarstva, produžena je ruka hitne medicinske pomoći i preduvjet dostupnosti primarne zdravstvene zaštite i na područjima koja nisu dostupna medicinskim ustanovama i redovitim službama. Važan smo čimbenik gospodarstva i turizma na području svoga djelovanja jer su sigurnost i zaštita strateški preduvjeti bez kojih nije moguće koristiti prostore nedostupne drugim javnim službama. Naša Stanica djeluje i u području kulture (Parku prirode Medvednica), fizičke i tehničke kulture, kao javni servis bez kojeg nije moguće razvijati fizičku kulturu i rekreaciju na prostorima izvan gradova i javnih prometnica te servis športova na otvorenom prostoru. Posebno je nezamjenjivo znanje, iskustvo i tehnička osposobljenost u slučajevima elementarnih nepogoda i većih nesreća i katastrofa u urbanim sredinama i kao takvo važan dio civilne zaštite.

Osim spašavanja i stalnog uvježbavanja, vrlo je vrijedan i važan doprinos HGSS-a preventivi i podizanju svjesnosti cijele zajednice o važnosti povećanja sigurnosti kretanja u neurbanim sredinama. U okviru toga Stanica Zagreb vrlo je aktivna u održavanju škola u prirodi za djecu i odrasle, tiskanju i dijeljenju letaka s uputama o sigurnom kretanju itd. Sve bi to trebalo pridonijeti smanjenju broja nesreća.

U svome radu HGSS Stanica Zagreb odlično surađuje sa svim organizacijama uključenim u sustav zaštite i spašavanja: UHS-om, DUZS-om, zagrebačkom službom hitne pomoći, vatrogascima, MUP-om, Crvenim križem i drugima. Tu dobru suradnju treba nastaviti i učiniti još boljom, na dobrobit svih onih zbog kojih i postojimo, a to su građani naše zajednice.

Oni znaju da nema tako nepristupačnog mjesta i zabačena planinskoga kutka ili gudure, ako im se nešto dogodi i zatreba im pomoć, gdje ih članovi HGSS-a i u najtežim uvjetima i nepogodama neće naći i pružiti im pomoć. A osmijeh na licu, zahvala i osjećaj da smo stigli na vrijeme i ublažili patnju, najveća je nagrada za sve napore, trud i opasnosti kojima se izlažemo i motivacija za daljnji, još bolji rad i sljedećih 60 godina.

HGSS STANICA ZAGREB

Škola u prirodi za najmlađe (2008. godine)

Poznajete li Zavurt, Risenicu i Križnu goricu?

Vanja Radovanović, Zagreb

Koliko god dobro poznavali neko brdo, ono vam uvijek može ponuditi još poneku manje poznatu stranu, prilaz ili neku drugu zanimljivost koja vam može uljepšati dan u prirodi. Ovaj bih vam put želio ponuditi čak tri takva cilja na samom rubu grada Zagreba, na južnim padinama Medvednice. Za tih se šetnji nijednom nećete odmaknuti više od sat vremena od civilizacije, a šetat ćete većim dijelom nemarkiranim i manje poznatim stazama. To su neke od onih šetnji na kojima ne vlada nijedan vrh, vidik, stijena ili planinarski dom, već su njihove ljepote u raznovrsnosti i sitnim pojedinostima kojima obiluju.

Krenimo u šetnju, počet ćemo sa Zavurtom!

Zavurt

Budući da se nalazimo u blizini grada, na ovaj je izlet najljepše krenuti javnim prijevozom, a za to je najprikladnija ZET-ova autobusna linija broj 128 (vozni red možete pogledati na webu: <http://www.zet.hr/media/99939/128.pdf>). Autobus će vas dovesti do okretišta u Lukšićima, gdje je i ishodište planinarske staze broj 50 za domove Grafičar i Risnjak. Od okretišta treba krenuti uzbrdo, na zapad, ulicom Mikulići. Supleti su prva ulica koja se odvaja s desne strane, oko 200 metara od autobusnog okretišta (no, tih je 200 metara položeno pod nagibom od 19%, kako nam to lijepo kazuje prometni znak!). Od toga raskrižja krenite Supletima i nakon 100 metara skrenite opet desno kratkom strmom asfaltiranom ulicom koja završava nekoliko desetaka metara od izvora i ruba šume.

Napokon ste kod izvora, no ovdje nije samo izvor, već čitavo malo izletišta: nekoliko lijepih

Na šumskom putu ispod Zavurta

stolova s klupama, lijepo, travnato malonogometno igralište te nekoliko sprava za dječju igru (ljuljačke, klackalica, penjalica). Ovo lijepo mjesto uglavnom je poznato samo mjesnom stanovništvu, no dolaze i neki udaljeniji ljubitelji neklorirane vode koji se ovdje opskrbljuju svježom izvorskom vodom i voze je kućama. Sve u svemu, posrijedi je vrlo ugodno mjesto, koje do punog izražaja dolazi za vrućih ljetnih dana. No, kao što vidite, lijepo ga je posjetiti u svako godišnje doba.

Odatle krenite kolskim putom udesno (pored ljujačke i klackalice), koji vodi uglavnom ravno i s istočne strane zaobilazi greben što se pruža iznad Mikulića. Šetnja je ugodna, a doživljaj nadopunjuje pogled na Medvedgrad koji virka s druge strane doline Velikog potoka. Nakon otprilike 20 do 30 minuta laganog hoda kolskom je putu iznenada kraj: uz put je lovačka čeka, a lijevo, na samome kraju puta, ispod jednog drveta, naići ćete na slab izvor.

Odavde treba malo pripaziti na put: uza spomenuti izvor kreće uska staza koja se nastavlja u istome smjeru kao i netom završeni kolski put, no na njoj se izmjenjuju kraći usponi s ravnijim dijelovima. Nakon deset minuta zdesna nailazi šira staza - mi krećemo lijevo, a staza nastavlja sličnim smjerom, no razmjerno je slabo ugažena. Nema opasnosti od lutanja jer padina nije strma i lako je prohodna, a cilj je popeti se do markirane staze Mikulići - Risnjak, koja se nalazi malo ispod grebena s lijeve strane. Nakon još desetak minuta križanje je s još jednom stazom, kojom treba lijevo, postupno dobivajući visinu i ponešto se vraćajući u smjeru grada. Nakon pet minuta hoda izlazite

na već spomenutu markiranu stazu. Njome krenite desno, u smjeru Risnjaka, no već nakon 200 do 300 metara skrenite lijevo uzbrdo šumskom vlakom (to je prvi lijevi odvojak nakon križanja).

Strmina nije velika i već ste za 3 do 4 minute na zaobljenom grebenu. Tu napustite vlak i krenite lijevo uzbrdo grebenom (oštro oko može uočiti usku stazicu koja se penje malko lijevo od sredine uzbrdice), koji je ispočetka strmiji, a zatim postaje sve položeniji. Držite se njegove sredine i spomenute stazice i nakon 7 do 8 minuta stići ćete do vrha Zavurta (515 m), na kojem se nalaze dva velika metalna reflektora iz doba Hrvatskog telekoma. To su velike (oko 4×4 m) metalne ploče koje su služile za refleksiju signala radio veze. Slične ploče postojale su i na predjelu Medvednice zvanom Jelačić plac (pored žičare), na Kleku kod Ogulina i na Velikom Drgomlju kod Delnica. Sada više nisu u upotrebi. Prilično su zahrđale i zarasle u šikaru koja onemogućava vidik, no još uvijek predstavljaju markantan objekt, uspomenu na jedno, sada već prošlo doba tehničkog razvoja telekomunikacija.

Na žalost, s vrha nema vidika (strpite se još malo!), no mjesto je sasvim ugodno za odmor, osobito dio sjeverno od reflektora, gdje vam to metalno tehničko čudo ne ometa vidno polje.

Kad se odmorite, krenite stazicom na jug. Na prvom raskrižju krenite lijevo, šira staza se spušta i kojim god ogrankom krenuli ubrzo (10 minuta nakon vrha) ponovno stižete na markiranu stazu Mikulići - Risnjak, ali ćete je ubrzo opet napustiti. Naime, predlažem vam da je prijedete i ulovite stazicu koja vijuga tik pored markirane staze (istočno od nje) i na tom se dijelu pruža kroz usjek (neposredno nakon tog odvojka markirana staza oštrije se spušta ka Mikulićima). Dotična nemarkirana stazica brzo se grana, ne idite desnim krakom dolje, već ravno, lagano uzbrdo. Tu je najljepši dio šetnje - stazica je prekrivena mekom mahovinom, a hrastova šuma na tom grebenu zvanom Osova vrlo je lijepa.

Nakon 300 do 400 metara uživanja u mekom mahovinastom tepihu stigli ste na greben - tu skrenite desno nizbrdo uskom stazicom kroz mali usjek. Stazica vrluda amo-tamo, no

Napušteni telekomunikacijski reflektori na Zavurtu

Mladi planinari - širok vidik na Zagreb s padina Medvednice iznad Mikulića

za samo nekoliko minuta stići ćete na prekrasno, idilično mjesto, jedno od najljepših na čitavoj Medvednici. Na rubu šume nekoliko je stabala bora, a ispod njih lijepa, lagano nagnuta livada s koje se pruža možda najljepši pogled na Zagreb s Medvednice uopće. Mjesto jednostavno poziva na odmor i uživanje!

Kad vam dojadi odmaranje ili morate požeuriti na autobus, krenite duž ograde vinograda koji se pruža ispod livade sve do ruba šume (uočite lijepo uređen vinograd sa zgodnom malom klijeti; slična, ali zapuštena, nalazi se s desne strane). Ovdje na bilo koji »neinvazivni« način prijeđite ogradu od grmlja i šikare koja vas dijeli od kolskog puta čiji je završetak uza zelenu metalnu vrata spomenutog vinograda. Nastavite nizbrdo kolskim putem i, gle čuda, za 3 do 4 minute naći ćete se kod igrališta i izvora gdje ste i započeli ovu šetnju kroz nepoznate predjele iznad Mikulića.

Risenica i Križna gorica

Druga dva vrha, Risenica (ili Risovac) (402 m) i Križna gorica (428 m), nalaze se na drugoj, istočnoj strani Medvednice, sjeveroistočno od Vidovca. Najlakše ih je posjetiti koristeći markiranu planinarsku stazu broj 27 za Mariju Snježnu i Lipu.

Premda su ta dva vrha razmjerno blizu i slične visine, prilično se razlikuju: Risenica dominira dolinom u kojoj se nalazi naselje Vidovec i vrlo je prepoznatljiva zahvaljujući križu na njenome markantnom i dijelom stjenovitom stošcu. Južna padina Risenice jedna je od najstrmijih na Medvednici uopće i ne zaostaje mnogo za, recimo, sjevernom padinom Velike peči kod Lipe. S druge strane, Križna gorica je obla, pretežno travnata glavica obrasla rijetkom šumom i najjužnija je točka viša od 400 metara na grebenu koji razdvaja Vidovec od Čučerja. Oba su vrha lijepa, svaki na svoj način, i zgodno ih je obići kružnom šetnjom.

Do Vidovca možete doći i automobilom, no još je ljepše autobusnom linijom broj 208 iz Dubrave (vidi vozni red na <http://www.zet.hr/media/60598/208.pdf>). Markirana planinarska staza za Mariju Snježnu započinje kod posljednje autobusne stanice. Čeka vas kratak i strm uspon ulicom Vidovec, pa Čmarci, i za 10 do 15 minuta već ste na kolskom putu koji krivuda između livada, vinograda i šumaraka postupno se uspinjući prema rubu civilizacije. Nakon 30 do 40 minuta uspona obratite pozornost na mostić kojim staza prelazi omanji potok - to je jedini takav mostić na tom dijelu puta. Nakon mostića slijedi uzbrdica, a na vrhu padine ugle-

VANJA RADOVANOVIC

Risenica nad Vidovcem

Livade ispod Križne gorice

dat ćete s lijeve strane pomalo neobičnu vikendicu - na tome mjestu skrenite s markirane staze ulijevo i preko livade prođite u šumu desno od vikendice. Na početku ste šume, na kolskom putu s ponekom starom markacijom - krenite lijevo i zatim, kad se put počne spuštati (nakon 100 metara) skrenite lijevo u šumu, naizgled bez staze. Vrlo ćete brzo uočiti slabu stazu koja vrluda širokim grebenom. Greben se brzo sužava i postaje strmiji, a stazica uočljivija,

i za 3 do 4 minute već ste kod križa na vrhu Risenice. Tu ćete uživati u širokom vidiku na Vidovec i dalje, na istočni dio Zagreba, i još dalje, preko Save. Mještani kažu da je križ postavljen 2005. zbog zavjeta kojim ga se neki mještани obvezao podići ako ikada izađe živ iz njemačkog zatvora u koji je dospio zbog nekog kriminalnog djela. Čovjek je izašao iz zatvora i održao obećanje, no kako je bila riječ o osobi sumnjiva morala, mjesni župnik nije želio posvetiti križ i taj, kako kažu mještani, za službenu crkvu ne postoji.

Kad ste se nauživali vidika, vratite se na kolski put, krenite njime desno sve do spoja s markiranom stazom. Kod spoja počinje niz livada koji se valovito pruža na jugoistok. Livadama vodi uska nemarkirana stazica i njom ste za desetak minuta na kolskom putu koji vodi oblim grebenom. Glavica sjeveroistočno od vas jest Križna gorica i na nju se uspnite bilo kojom od staza, najbolje jugozapadnom padinom. Najljepši se vidici pružaju s njene jugoistočne strane i šire se daleko u ravnici prema Vrbovcu, Dugom Selu, preko Save i dalje u Pokuplje. Umjesto šiljastog vrha Risenice ovdje se imate priliku izvaliti na mekoj travi i odmarati oči na zelenilu oko sebe.

Pri povratku se najbolje poslužiti u početku spomenutom kolskim putom i njime nastaviti lijevo, lagano nizbrdo. Taj će vas put za četvrt sata dovesti do slabo prometne asfaltne ceste kojom udesno imate još 15 do 20 minuta do polazišne točke i autobusne stanice u Vidovcu.

VANJA RADOVANOVIC

Odmor na Risenici

Škrlatica, »teška« ljepotica Julijskih Alpa

Eugenija Špralja, Zaprešić

Mnogi hrvatski planinari dobro poznaju Julijske Alpe. Budući da sam se popela na svih 25 vrhova Julijskih Alpa viših od 2500 m, mogu potvrditi ono što sam osjećala od početka, kad sam je prvi put s ceste za Vršič ugledala kako se rumeni (škrlati) i stremlje u nebo - da je Škrlatica njihova ljepotica, a moja ljubimica.

Škrlatica pripada skupini Martuljških gora, u istočnom dijelu Julijskih Alpa. Sa sjeveroistoka je omeđuje dolina Save Dolinke, sa zapada doline Velike Pišnice i Krnice, prema jugozapadu spaja se s grebenom Razora, a prema istoku spušta se u dolinu Vrata. Osobitost je Martuljških gora velik broj vrhova viših od 2500 m, izrazito strmih padina. Od deset najviših vrhova u Julijskim Alpama ovdje ih se nalazi pet, među njima i Škrlatica (2740 m), drugi po visini vrh u slovenskim Alpama. Planinari koji kane na Škrlaticu i susjedne vrhove moraju biti u izvrsnoj kondiciji, spretni i vješti penjači. Zbog nepristupačnosti tih vrhova i njihovih stijena, markirani putovi izvedeni su samo na Špik (2472 m), Škrlaticu (2738 m) i Dolkovu špicu (2591 m). Postoji još nekoliko markiranih putova do podnožja stijena, odakle se dalje može samo alpinističkim tehnikama.

Škrlatica slovi ne samo kao jedan od najljepših, nego i najtežih vrhova u Julijskim Alpama, dijelom zbog svoje visine, a još više zbog udaljenosti od planinarskih kuća. Zbog te udaljenosti uspon na vrh i silazak ne mogu se izvesti za manje od 10 do 12 sati. Treba se posrećiti i dobro vrijeme cijeli dan da bi se moglo početi prema vrhu. Kao što sam napomenula, na Škrlatici nema ni jedne planinarske kuće (najbliže se nalaze u okolnim dolinama), ali postoje četiri

Škrlatica slovi ne samo kao jedan od najljepših, nego i najtežih vrhova u Julijskim Alpama, dijelom zbog svoje visine, a još više zbog udaljenosti od planinarskih kuća

bivka koji u slučaju nevremena mogu poslužiti za zaklon. Najpogodnije je polazište za uspon na Škrlaticu Pogačnikov dom na Križkim podima (2050 m). Na Škrlaticu se može krenuti i iz Aljaževog doma u Vratima (1100 m), odakle do vrha ima 5 - 6 sati hoda, a od doma u dolini Krnice (1113 m) ima i više od 6 sati uspona.

Kad sam prvi put išla na Škrlaticu, bilo je to putom od Pogačnikovog doma. Od njega do vrha Škrlatice trebalo nam je 5 sati hoda, a za povratak i više jer smo se vraćali preko drugih brda. Nagovarali su me da krenem s takvom »težom« skupinom, i koliko mi je bilo drago što vjeruju da to mogu, toliko me je bilo i strah jesam li spremna za nešto tako veliko.

Od Pogačnikovog doma do Škrlatice vode dva puta, a razdvajaju se iznad gornjeg jezera na visoravni Na rušju, okruženoj vrhovima Križem, Stenarom i Dolkovom špicom. Zapadni se put penje preko Dolkove špice i prolazi na samo pola sata od njena vrha, a onda se spušta »crvenim« siparom u podnožje vršne gromade Škrlatice, gdje se spaja s istočnim putom.

Uspom smo započeli već u 5 sati, po još hladnom jutru, usponom prema Križu. Još su

mi žive slike divokoza što smo ih vidjeli uz jezera, a također i njihove obrise u izlazećem suncu na vrhu Križa. Kako li se njima lako tamo uspeti, mislila sam, dok je hladan jutarnji zrak još razbuđivao moju pospanost. Pomalo me ljutilo i to što su me natjerali da krenemo tako rano. Već popodne shvatit ću kako dan brzo prolazi, a još se nismo vratili do našeg doma.

Krenuli smo putom uz rub Kriške stene pa preko Dolkove špice i crvenog sipara i oko 10 sati bili smo na siparu podno Škrlatice. Tu je zgodno odmoriti kod prirodnog bivka, zapravo stijene koja čini mali zaklon. Nakon uspona siparom slijedi dio sa sajlama i klino-vima koji se može prijeći za pola sata i nije posebno izložen. Nakon sajli slijede lijepe police po kojima staza vijuga lijevo-desno. Neiskusnima je teško slijediti tu markaciju jer je očekuju samo ravno ispred sebe pa je onda često gube ako prethodnik nije tik ispred njih. Pločaste stube posute su sitnim kamenčićima, što je naročito nezgodno pri silasku. Taj se dio može ispenjati za oko jedan sat.

Vidik s vrha Škrlatice bio je prekrasan. Uživali smo upijajući ljepotu okolnih vrhova - Špika, Prisojnika, Razora te nešto udaljenijih

Mojstrovke, Mangarta, Jalovca i Krna. Nama nasuprot, s južne strane, dizao se jedini viši julijski vrh - Triglav - na tek dva kilometra zračne udaljenosti. Istočno od njega je moćna Rjavina pa dolomitski lijepe Vrbanove špice te zatim Cmir. U grebenu Škrlatice istočno su Rokavi, Dovški Križ i Kukova špica.

Bio je to velik podvig za mene. Poslužilo nas je vrijeme, s lakoćom sam došla do vrha i isto tako nazad do doma. Svi su mi čestitali i na vrhu i u domu. Tada sam prigrllila Alpe i vraćala im se svako ljeto na barem tjedan dana i sve vikende.

Drugi smo put išli na Škrlaticu donjim, istočnom putom. I opet sam imala sreću s lijepim vremenom do vrha. No, dok smo uživali u vidiku na sve okolne vrhove, malo prezalogajili i zalegli po vršnim stijenama da se odmorimo i uživamo na suncu, iznenada nas je uplašila tutnjava gromova nad Triglavom. Brzo ustaj, spremi sve stvari, obuj izuvene cipele! Pogled naokolo: sve se zacrnilo, nad Triglavom tamna kapa koju paraju sve češće munje, tutnje zastrašujući gromovi. Što žurnije u dolinu! I doista, za samo pola sata prošli smo sve one ploče, sajle i u jurišu se spuštali po siparu

Škrlatica pripada skupini Martuljških gora, u istočnom dijelu Julijskih Alpa. Sa sjeveroistoka je omeđuje dolina Save Dolinke, sa zapada doline Velike Pišnice i Krnice, prema jugozapadu spaja se s grebenom Razora, a prema istoku spušta se u dolinu Vrata

prema »naravnom bivku«. Mali odmor, pa što brže dalje prema bivku - ali više nam nije trebao jer je oluja već bila prošla. Kad smo stigli na Križ, sve je već bilo prošlost te smo dan ispratili s posljednjim zapadnim zrakama sunca ispod oblaka.

Škrlatica je najljepša kad se gleda predvečer sa zapada. Tada se njene veličanstvene stijene zarumene na teško opisiv način. Takvu sam je gledala mnogo puta na povratku iz Alpa. Uvijek bismo zastajali na nekom vidikovcu vršičke ceste da bismo uživali u toj slici.

Nakon mnogo alpskih i drugih vrhova, stigla sam na Škrlaticu u svojstvu vodiča skupine koja se pripremala za visoke europske vrhove.

Krenuli smo zapadnim putom i vidjeli kako je crveni sipar pod Dolkovom špicom razrovan - gromovi ga očito deru i oru jer ima željeza u sebi. Osim toga, na njemu vam nepažljivi planinari lako obruše pošiljku kamenja za vrat. Sretete li takve, na silasku ih pustite ispred sebe.

Škrlatica se nalazi u središtu triju gotovo pravilno raspoređenih amfiteatara i strmih, na nju nadovezanih grebena, s kojih se dižu nedostupni vrhovi njezina carstva. Posebno se lijepo vidi Dolkova špica (2591 m), s kojom Škrlatica zatvara crveni sipar Zadnji dolek, a s istoka se vide šiljasti Visoki (2648 m) te Srednji (2689 m) i Spodnji Rokav (2500 m), s kojima Škrlatica čini strm ljevkast sipar V kotlu. Prema zapadu se posebno lijepo vide Mala i Velika Ponca (2592 m) nad siparom V dnini, a nasuprot nje na zapadu njen je partner s kojim caruje nad cijelim Alpama - Triglav. Ta je slika neopisiva i neponovljiva u cijelim slovenskim Alpama!

Silazak sa Škrlatice u dolinu Vrata, a isto tako u dolinu Krnicu, pravi je podvig, i više nego sam uspon, jer nakon 7 - 8 sati hoda popuštaju i noge onih u izvrsnoj kondiciji.

Svakako, Škrlatica nudi mnoge izazove i ne preporučuje se kretati prema njoj ako niste solidno pripremljeni. To je istodobno jedan od najtežih vrhova Julijskih Alpa, ali i jedan od najviših, najljepših i najizazovnijih. Nije lako dostupna, ali ni sasvim nedostupna. Upravo se zato i vrijedi potruditi oko nje.

DEJKA ŠPRALJA

Moćne stijene Škrlatice

Križ na vrhu Škrlatice

Žumberačke Vodice

Sjećanja uz 50. obljetnicu planinarske kuće na Vodicama

Vladimir Jagarić, Zagreb

Dva su planinarska doma značajna u mom planinarskom stažu: dom jastrebarskih planinara na Žitnici u Samoborskom gorju i dom karlovačkih planinara na Vodicama u Žumberačkoj gori. O uspomenama sa Žitnice već sam pisao u »Hrvatskom planinaru« (br. 11, 2009., str. 399. - 401.), a ovaj je tekst posvećen žumberačkim Vodicama.

U profesionalnom Karlovačkom kazalištu, smještenom u povijesnom Zorinom domu, bio sam zaposlen kao glumac u kazališnim sezonama od jeseni 1957. do ljeta 1964. U sklopu kazališta, poslije predstava, bio je otvoren Kazališni klub za posjetitelje i prijatelje kazališta. Ugodno je bilo družiti se u klubu s gostima među kojima su često bili novinari Karlovačkog

tjednika Vlado Bojkić, Zvonimir Švegar i Nikola Perić, profesorica Maca Vrbetić, zubar Albino Buić i njegova supruga Marijana, te Boško Nikolić i Bobo Lasić. Navraćali su i drugi, povremeno i dvojica planinara: profesor Zvonimir Keller i Ivo Ott. Tako sam upoznao ondašnje vodeće osobe karlovačkog planinarstva.

O počecima planinarstva u Karlovcu pisalo se u prilogima predratnih godišta »Hrvatskog planinara« i u dvije brošure profesora Vladimira Peršina, višega kustosa Karlovačkog muzeja: »Sto godina planinarstva u Karlovcu« (1983.) i »Sto dvadeset godina organiziranog planinarstva u Karlovcu i 80. godina planinarskog društva 'Dubovac' Karlovac« (2003.). Dakle, ništa novo ne mogu napisati, već samo

Planinari Ivo Ott i prof. Zvonimir Keller pred kućom na Vodicama 22. srpnja 1973.

Na prigodnoj svečanosti 20. listopada 1983. predsjednik Komisije za transverzale i putove PSH Vladimir Jagarić proglašava otvorenje Dubovačkog planinarskog puta

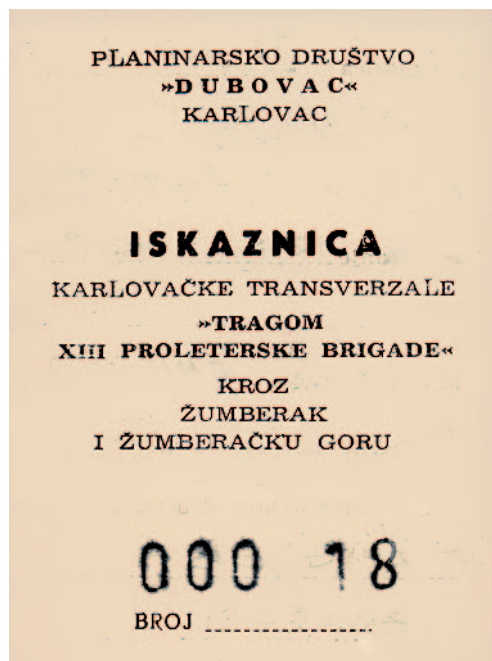
Glavni razlog slabog posjećivanja Žumberačke gore bio je nedostatak planinarskih kuća. Bilo je vrijeme da se po tom pitanju nešto učini i na Žumberku – a učinili su to karlovački planinari

ukratko podsjetiti na neka razdoblja karlovačkog planinarstva s naglaskom na Vodicama.

Planinarsko društvo »Martinščak« u Karlovcu osnovano je 5. travnja 1923. na poticaj učitelja Milana Ribara. Današnji PD »Dubovac« pravni je sljednik »Martinščaka«. Do promjene imena »Dubovac« došlo je krajem tridesetih godina u povodu dobivanja staroga grada Dubovca na upravljanje. Nakon Drugoga svjetskog rata planinarske su se aktivnosti održavale u sklopu SOFK-e, a 8. rujna 1948. ponovno se osniva planinarsko društvo »Karlovac«, koje je 1954. dobilo i staro ime »Dubovac«.

Članovi PD-a »Dubovac« profesor Zvonimir Keller (1900. - 1979.) i Ivo Ott (1914. - 1991.) osnivači su i traseri Karlovačke planinarske obilaznice (1958.), prvotno nazvane »Karlovačka transverzala«, zatim »Tragom 13. proleterske brigade« i od 1991. Karlovačka obilaznica - »Put kroz Žumberačko gorje«.

Pripadao sam kategoriji tzv. »planinara-transverzalaca«. Prošao sam oko stotinu plani-

Iskaznica Karlovačke transverzale (danas Karlovačka planinarska obilaznica)

narskih obilaznica kao poklonik toga »suvremenog planinarenja«, kako to jednom reče Ivo Ott, putnik-transverzalc. »Jaskanski« i »Samborski planinarski put« obišao sam tri puta, Keller-Ottov »Žumberački planinarski put« također tri puta, prvi put 1962.

Na transverzalnu kontrolnu točku »Sveta Gera« išao sam trasom od Sošica preko zaselka Boića, tzv. »Banovim putom« i šumom Boljara, sa silaskom u Kamanje, a s Vodica, preko Pliješa, Slemen (Ravne gore) i livade Kaštаницe sa silaskom u Radatoviće preko Sekulića. Ponekad sam u Radatovićima noćio u kući prijatelja gostioničara Marka Smiljanića-Markoša, predratnog općinskog načelnika, ili

Ovčar Rafo sa Smiljkom Bencet i malim Lukom Jagarićem na farmi Blaževog brda, Vodice oko 1980. godine

Prvotna je namjera bila da se planinarska kuća gradi na području Ječmišta, no kada su karlovački planinari dobili baraku koja je stajala na Blaževom brdu, odustalo se od Ječmišta te su odabrane Vodice

sam produžio poštanskim autobusom do Metlike i vlakom u Karlovac.

Profesor Zvonimir Keller i Ivo Ott autori su vodiča »Žumberak i Žumberačka gora« u izdanju PSH-a i PD-a »Dubovac« (1961.).

Nisam posebno planinario s Kellerom i Ottom. S njima sam se susretao u domu na Vodicama. Otta sam često viđao i na trasi kakve transverzale, a jednom sam ga susreo i na Bjelašnici, u društvu sa sarajevskim planinarom Mehmedom Šehićem, osnivačem bosansko-hercegovačkih transverzala.

Profesor Keller nije bio »običan« planinar, već planinar-samotnjak. Sreli smo se ljeti 1953. u Julijskim Alpama, ispred kuće na izvoru Savice; u ruci je držao vodič »Po slovenskih gorah«.

Keller i Ott pomogli su mi kao »stručni savjetnici« prigodom izviđanja doline potoka Slapnice. Naime, namjeravao sam osnovati kružni planinarski put po atraktivnoj i iskonskoj prirodi porječja Slapnice. Bilo je to sedamdesetih godina prošlog stoljeća, u vrijeme osnivanja transverzala. Ideja kružnog puta Slapnicom, na žalost, nije ostvarena.

Glavni razlog slabog posjećivanja Žumberačke gore bio je nedostatak planinarskih kuća.

Planinari su se uglavnom služili domovima na Gorjancima (»Polom«, »Gospodična« i »Hudoklinovo sklonište« kod Sv. Miklavža). Bilo je vrijeme da se nešto učini i na Žumberku, a učinili su to karlovački planinari.

Prvotna je namjera bila da se planinarska kuća gradi na području Ječmišta. Međutim, kad su dobili drvenu baraku / lugarnicu od Šumarije Krašić, koja je stajala na Blaževom brdu, odustalo se od Ječmišta te su odabrane Vodice radi izvora zdrave pitke vode i blizine puta. I počelo je u ljeto, točnije 28. srpnja 1959., prenošenjem grede po gredu.

U časopisu »Naše planine« (dvobroj 5-6, 1960.) piše »...da su članovi PD-a 'Dubovac' dali za gradnju svog doma na Vodicama 6000 radnih sati i da je dom već sada, iako nedovršen, cilj čestih izleta Karlovčana. U dvobroju 11-12 iste godine u knjizi posjetitelja zabilježeno je »...da je dovezeno tri kamiona pijeska ... zagrebački planinari prikupili 1700 dinara priloga za izgradnju doma ... prevezio se kamen do ceste ispod doma ... kamion je dovezao feder-uloške za krevete ... počelo betoniranje ploče ...« Te su vijesti napisane u sklopu »4. tradicionalnoga republičkog natjecanja PSH-a«, dok je to ustvari bio »partizanski

marš« od oko 35 km (!), od polazišta na samoborskom Oštrcu do žumberačkih Vodica i Pliješa. U natjecanju je sudjelovalo stotinu planinara iz raznih planinarskih društava.

Službeno otvorenje planinarskog doma nije održano, a nije bilo ni potrebno jer su već 1961. planinari počeli dolaziti u mali, skroman, udoban planinarski dom na visini od 850 metara, opskrbljen pričuvnom hranom i pićem, a moglo se u njemu i prenoćiti. Nadogradnja je započela 1978.

Domu se prilazi šumskom cestom iz Sošica, koja produžuje na Blaževo brdo te se na drugu stranu padinama Gorjanaca spušta u Krško polje; odvojak s Blaževog brda vodi prema Poganoj jami. Označena pješačka staza vodi iz Sošica pored zaselka Gornji Kraj i zatim kroz crnogoričnu šumu te kod predjela šumske čestice Drenovica za 40 minuta dolazi na cestu ispod doma.

Dom nije samo odmorište nakon pješačkih tura i polazno mjesto za dulje ture već je i sam cilj izleta. Idealno je to mjesto za šetnje i kraće izlete. U neposrednoj je blizini vrh Pliješ s impresivnim vidicima. Na istočnoj strani preko »Rajskih vrata« dolazi se na valovitu visoravan Blaževog brda i dalje usponom na vrh Ječmište (979 m) s dalekim i širokim vidicima. S Blaževog brda preko tzv. »Vrata« može se prema Sopotskom slapu. Na sjevernim padinama Gorjanaca je livadna površina Pirčevog Hriba, uz Kaštanicu najljepša košarica na području Žumberka i Gorjanaca. Tu je planinarski dom na Polomu, zatim Sv. Miklavž s crkvicom iz 16. stoljeća i planinarskim skloništem Naceka Hudoklina, povijesni »Krvavi kamen« i dom pri izvoru »Gospodične« (nakon Drugoga svjetskog rata planinari su voljeli obilaziti te pređeje po Gorjancima).

Legendarni poslijeratni pročelnik sekcije seniora PD-a »Zagreb« Đuro Filipš jedan je od prvih koji je organizirao grupni posjet zagrebačkih planinara Vodicama. Bio je također i jedan od prvih koji je napisao članak u »Našim planinama« (1961.), s naslovom »Dom na Vodicama ishodište za Žumberak«. Piše: »... dom je građen od tesanih dasaka u stilu šumarske kuće ... ima četrnaest skupnih ležajeva, blagovaonicu i kuhinju ... ispod terase nalazi se

podrum i smještaj za drva i hranu ... kod doma se nalazi izvor vode s uređenim bazenom za pranje i vodopadom za tuširanje ... naziv 'gradilište' je razlog što nije ušao u planinarsku literaturu ... otvoren je od 1. svibnja do 30. rujna i u dane državnih blagdana, a ključ se nalazi u Sošicama...« Ing. Filipš osnivač je i voditelj društvene »botaničke grupe«, a botanički izleti održavali su se uglavnom po Žumberačkom gorju.

Nisam pripadao ni jednoj društvenoj sekciji HPD-a »Zagreb-Matica«, već sam po vlastitom nahođenju birao izlete u različitim sekcijama. Od mnogih turističkih i planinarskih pohoda na privlačnu i povijesnu goru žumberačku, najčešće sam posjećivao, uz vrh Svete Gere, i dolinu potoka Slapnice, krajolik Vodica. Izdvojio bih nekoliko izleta.

Za članove Karlovačkog kazališta organizirao sam dva izleta u Žumberak: jedan je bio na Vodice (1962.). Dobrodošlicu su nam priredili Ivan Dobranić i Dragutin Horvat, predstavnici PD-a »Dubovac«. Dok smo mi šetali do Pliješa i Blaževog brda, ispred doma se vrtio ražanj. Glumci su bili oduševljeni izletom. Većina od njih bila je prvi put na Žumberku.

Ispred doma na Vodicama 19. listopada 1980. i istoga dana ispred planinarskog doma »Gospodična« na Gorjancima svečano je otvorena zajednička transverzala »Planinarski brat-

Blaževo brdo, »Rajska vrata«, grupa »Goranin« HPD-a »Zagreb-Matica«

Planinarska kuća »Vodice« pod Pliješom

ski put Zagreb - Ljubljana«. Zagrebačku dionicu puta organizirao je Planinarski odbor Zagreba, a ljubljansku Meddruštveni planinski odbor društava Ljubljanec. Planinari nisu prihvatili put - bio je predugačak i planinarski nedovoljno zanimljiv.

Dva do tri puta godišnje »planinario« sam Žumberkom u 'bubi', kao auto-turist. Bili su to obiteljski vikend-izleti. Jedan takav bio je i na Vodice (1980.). Tom smo zgodom posjetili »Rafinu farmu« za uzgoj ovaca na Blaževom brdu (Kekićeve i Sopotske livade izdašna su pasišta). Izgradivši drvene nastambe, Rafo se sa stadom ovaca naselio u uvali »Stari krč«. Taj je gostoljubivi i spretni ovčar skupljao ljekovitu travu od koje je pravio i prodavao ljekovitu rakiju. Vrlo je brzo postao popularan. K njemu su dolazili po janjad gostioničari, pečenjari s prošteništa i mnogi drugi. Navraćali su i planinari. U domu na Vodicama »dežurao« je gotovo svakodnevno. Na žalost, nije dugo ostao u »Starom krču«. Srušio je farmu i odselio se sa svojim ovcima u Sloveniju. Općina mu je znatno povišila porez, a i vlasnici zemljišta pojavili su se s novim zahtjevima. Ova epizoda s

Vodica već je gotovo zaboravljena, te je stoga i navodim.

Sošičanka Marija Radić Fijala (upoznao sam je u zagrebačkom salonu »Gustl« kao pedikerku) vrativši se u rodne Sošice preuzela je kao domarka planinarski dom na Vodicama (1986.). Ugostila me je na nekoliko dana u svojem »planinarskom hotelu« u kojem sam se zaista osjećao kao u hotelu. Marija je poslije vodila pričuvni bufet u improviziranoj nadstrešnici na vrhu Svete Gere. Zvali smo je »Marija Svetogerka«.

U skupini »Goranin«, sekciji HPD-a »Zagreb-Matica«, evidentirani su svi društveni izleti te skupine, uvezani u pet knjiga. Zabilježen je i izlet na Vodice 18. srpnja 2003. Organizator je bila sadašnja pročelnica skupine Ivona Ajanović-Malinar.

Prilikom vikend-izleta kod obitelji Smiljančić u Radatoviće 12. srpnja 2009., svratio sam usput i na Vodice. Bio je to u mojih šezdeset i nešto malo više godina planinarskog staža posljednji susret s »Uskočkom gorom«, kako je Žumberačku goru i Gorjance nazivao Johannes Frischauf, istraživač hrvatskih planina.

Barba

vlč. **Blaž Tota**, Varaždin

Barba - tim je nadimkom moj prvi kapelan Marijan Mihoković nazvao svećenika Stjepana Slavičeka. I bio je barba. Kad god smo ga vidjeli ili o njemu razgovarali, kroz glavu bi mi prošle riječi pjesme: »O nono, nono, nono, dobri moj nono...«.

Njegov otac Joži i moj otac Franc prijateljevali su od malih nogu. Cijelu su mladost proveli u bliskom prijateljstvu. I srednju su školu završili zajedno i obojica postali poštanski službenici. Bili su najbliži »pajdaši« i godinama i srcem. Joži i Franc oženili su dvije jednako dobre prijateljice iz Draškovca. Obitelji su bile toliko bliske da smo mi djeca onu drugu zvali strinom. A budući da smo Štef i ja (on je bio stariji) postali svećenici, život nas je povezao sve do njegove smrti. Meni je danas ostalo sjećanje na jedno prekrasno prijateljstvo.

Pošto sam tri godine bio kapelan u župi Sv. Križ Začretje i četiri godine vodio župu Gornji Dubovec kod Križevaca, došao sam za župnika u Sv. Martin na Muri. U susjednoj župi Ras-križje župnik je bio, pogađate, Štef Slaviček, koji je jedva dočekao mlađega kolegu. On je naime volio planinarenje, a kako je znao da sam u vojsci bio u planinskim jedinicama, bio je siguran da je našao istomišljenika. I nije se prevario.

Najbliže su nam planine bile slovenske Alpe. Kad smo se prvi put pokušali popeti na Triglav dočekala nas je kiša na Triglavskim jezerima, a bili smo bez ikakve planinarske opreme! Tvrdoglavo sam želio nastaviti pa mi je Štef, kad je kiša malo prestala, posudio suškavac i mokasine. Nastavio sam prema Hribaricama, ali se putem na kišu nadovezala tuča, a zatim snijeg. Kad sam se probio do kuće u Doliču prestalo je padati i nastavio sam prema Planiki. Na putu prema vrhu konačno me zaustavio snijeg, kojeg je te noći - iako je bila sredina ljeta - napadalo više od pola metra! Budući da nisam poznavao put, jedan mi je

student pomogao da se vratim Barbi na Triglav-ska jezera. Tako je nastao temelj za jednu drugu pripovijest, onu o prijateljstvu, koja je prije nekoliko godina objavljena u »Hrvatskom planinaru«.

Kad me vidio onako mokra i umorna, Barba je bio presretan. Bio je takav čovjek; iskreno se radovao ljudima oko sebe. I kao svećenik i kao dekan bio je takav. Učio nas je prijateljstvu i zajedništvu. Mi mlađi svećenici redovito bismo se skupljali kod njega na zajedničku šetnju prirodom koja bi završavala domjenkom. Tako smo lakše planirali svoje pastoralno djelovanje, ali i lakše dogovarali planinarske izlete i druže-

Iz Rudnog polja na Triglav

nja u planinama. Želio bih čitateljima podstrijeti nekoliko crtica koje sam zabilježio nakon naših zajedničkih posjeta planinama.

Kao planinar, iako krupnije građe i bez obzira na napore i slabiju kondiciju od nas mladih, Barba je bio uporan do kraja i nikada neraspoložen. Makar smo hodajući pokušavali uvijek držati korak s najsporijim, on bi nas požurivao: »Samo vi idite. Ja ću doći sam pola sata nakon vas.«

Nikad nije paničario u teškim trenucima koji su nas u planini znali zadesiti. Sjećam se kad smo nas petorica išli zimi iz Kamnika na Veliku Planinu. Žičarom smo prešli veći dio puta. Samo je kuhar iz franjevačkog samostana prošao taj put, ali ljeti, i sam je za sebe govorio da nije

skijama i s baterijom došao je po nas. Bio je to opskrbnik koji se sjetio da je skupina planinara došla žičarom i da mu se ne javljaju. Mjesto na kojem smo se mogli smrznuti bilo je udaljeno jedva tristotinjak metara od doma.

Štef i ja ostali smo sjediti s obitelji opskrbnika dugo u noć. Imali su djevojčicu od četiri godine kojoj je Štef neprestano izmišljao igre i zanimljive trikove s kartama i šahom.

Sljedeće smo godine ponovo došli posjetiti mjesto gdje smo mogli stradati. Sada smo znali put. Opskrbnikova je kćerkica zapamtila mnoge trikove i zavaljela nas. Posebno Barbu kojega je zvala svojim »dedekom«.

Drugom smo zgodom u gotovo istom sastavu pošli na Grossglockner. Barba je izdr-

Barba – tim je nadimkom moj prvi kapelan Marijan Mihoković nazvao svećenika Stjepana Slavičeka. I bio je barba. Kad god smo ga vidjeli ili o njemu razgovarali, kroz glavu bi mi prošle riječi pjesme: »O nono, nono, dobri moj nono...«

planinar. Snijeg je bio sve gušći, staza je nestajala pod snijegom, a mi smo prtili sve dublji snijeg. Pao je mrak, a naš je kuhar izgubio orijentaciju i nije znao gdje smo. Nije nam to želio priznati dok sami nismo primijetili da se spuštamo prema domu »Domžale« umjesto da se penjemo. Tri smo se sata potpuno iscrpljeni vrtjeli po dubokom snijegu. Pater Krznar se bio spreman predati i predlagao je bivak na snijegu. Uzbudjenje je raslo i započela je žučna rasprava. Moj mladomisnik i ja bili smo za to da se vratimo do prve vikendice čiji smo dimnjak vidjeli usput kako viri iz tri metra dubokog snijega.

- Ipak je bolje da poginu dva, a ne četiri svećenika - rekao sam sumorno - a osim toga ostat će netko da priča o toj tragediji.

U napetom raspoloženju Štef je, iako potpuno umoran, započeo pjesmu: »Alaj smo se sastali bečari...« A onda je dodao: »Blaž, pogledaj u moj ruksak i potraži bateriju.« I moj mladomisnik izvadi bateriju. Rekoh mu da mi se popne na leđa i pokuša baterijom davati znakove koje će netko možda vidjeti.

Nakon nekoliko pokušaja netko nas je primijetio iz doma, koji nije bio daleko, i na

žao do Adlersruhe Hütte. Ujutro je iskreno rekao: »Ja dalje neću moći, ali vi nastavite.« Osjećali smo visinsku bolest; glava me je užasno boljela, a on nas je hrabrio: »Blaž, i ti, Božo, uzmite aspirin. Ako ne možete, pričekajte da druge skupine prođu, makar ovdje prespavali još jednu noć.« Uvijek je bio tako velikodušan.

Uspjeli smo. Vrijeme nas je poslužilo. Nikad neću zaboraviti koliko je Štef bio sretan kad smo se vratili. Kao da je i sam bio s nama na vrhu!

A slučaj u Dolomitima? Noćili smo na Passo Pordoi. Ujutro krenusmo slobodnim usponom na Sasso Pordoi. I ovdje smo svi bili po prvi put. Razišli smo se tražeći najpovoljniji put u tom kršu. Sva smo se trojica na kraju vratili našem Barbi, koji je zaostao, ali je jedini pronašao prohodan put prema vrhu. Usput nam je dobacio: »Ej, moji poletači! Ovdje treba i pameti, a ne samo dobrih nogu i krila da vas nose.« Tako je on snagom volje i humorom često smirivao napeta stanja.

I na Monte Rosi u Švicarskoj bili smo zajedno. Nakon tri tisuće metara visine Barba je osjetio da neće izdržati i sa skupinom se

Četiri planinara-svećenika pri usponu na Grossglockner

planinara vratio u planinarski dom Monte Rosa Hütte. Prije nego što smo se rastali ohrabrio nas je i ponudio čajem, a na našem povratku s uspona radovao se kao da je i on bio s nama.

U odnosima s drugima Barbi je posebno pomagala njegova inteligencija i smisao za humor. Sveti Toma More davno je zapisao: »Smisao za istinski humor imaju samo inteligentni i dobri ljudi. Iskren je smijeh znak zdravlja, ravnoteže, duhovnog zadovoljstva, mira. Samo čovjek koji je ostvario ispravan odnos sa samim sobom, s Bogom i bližnjim, našao je pravu radost.«

Barba je i u svakodnevnom životu bio pun veselja i humora. Jednom je došao mesaru u mesnicu u Štrigovi i zapitao ga ima li svinjskih nogica. Na potvrdni je odgovor zapitao ima li i svinjsku glavu. Mesar je potvrdio, a on bi mrtavhladan zatražio dvije kile govedine!

Ali je bio i spreman prihvatiti šalu na svoj račun. Kad je nakon nekog vremena istog mesara u Štrigovi zapitao ima li svinjsku glavu, ovaj mu je spremno odgovorio: »Pa zar dvije nucate (trebate)!?« Sve je završilo gromoglasnim smijehom.

Drugi sam puta bio s njime u ljekarni u Ljutomeru. Kupio je neke lijekove za sestru, a onda je dodao: »Možda imate 'Venenum matorium'?« Prodavačice su počele tražiti po svim policama, ali ništa nisu pronašle. »Kad sljedeći put dođete, sigurno ćemo ga imati,« reče mu jedna. Vjerojatno su događaj ispričale svojoj šefici. Ona je poznavala Barbu i rekla im je da se radi o njegovoj izmišljotini; »venenum« je otrov, a »matorium« je riječ koju je izmislio (stari, matori, uz latinski nastavak). Kad je sljedeći put došao u ljekarnu, prodavačica ga odmah dočeka uz osmijeh i riječi da bi njemu u tim godinama taj otrov ponekad dobro došao!

Razgovarali smo jednom zgodom o našem duhovnom životu. Gotovo svi mi svećenici ispovijedali smo se kod starog patera Naceka i kao pokoru dobivali isti psalam, »Miserere«. Psalam se pripisuje kralju Davidu, koji ga je napisao poslije počinjenoga grijeha s Bet Šebom, tuđom ženom. Zovemo ga pokorničkim psalmom. Kad sam Barbi rekao da kao pokoru uvijek dobijem taj psalam, on je odmah izletio s dosjetkom: »Znamo mi za koji se grijeh dobiva taj psalam!« Budući da smo ipak svi bili

Ispred planinarskoga doma »Zavižan« na sjevernom Velebitu

Kao dekan našeg dekanata naš nas je Barba okupljao gotovo svaki tjedan. Pored uobičajenih pitanja o kojima smo raspravljali, on je uvijek imao vremena i prijedloga za nove izlete u prirodu i posebno planine

pošteđeni toga grijeha, jasno je da je odmah nastao sveopći smijeh.

O takvim bih zgodama mogao napisati knjigu zanimljiviju od mnogih romana. Kao dekan našeg dekanata okupljao nas je gotovo svaki tjedan. Pored uobičajenih pitanja o kojima smo raspravljali, on je uvijek imao vremena i prijedloga za nove izlete u prirodu, posebno u planine.

Još kao student bolovao je od tuberkuloze. Imao je otvorene kaverne na oba plućna krila. Godinama je pio lijekove i liječio se od pleuritisa. Vesela narav pomagala mu je da bude koliko-toliko zdrav. Penjanje mu je zbog bolesti bilo najveća poteškoća, a bio je i alergičan na prašinu! No stijene, planine i priroda bile su nešto bez čega nije mogao. O svojim je

poteškoćama šutio, i nama i svojim župljanima. Volio je ljude prema onom Preradovićevom stihu: »Boga gleda tko mu stvore gleda...«

Likovi kao Barba ne zaboravljaju se. Ostaju vječno živi u pričama nas svećenika planinara, ali i drugih ljubitelja prirode. Na žalost, o nama svećenicima često se i s užitkom ružno govori. Priznajem da u tim pričama zna biti i ponešto istine, pa stoga želim da se na primjeru svećenika poput Barbe, koji su bili dragi svećenici i dobri ljudi, a iskazali su se i na drugim područjima djelovanja, čuje i nešto dobro.

Od njegove je smrti prošlo prilično godina, ali mi, njegovi prijatelji, i danas ga se s radošću prisjećamo. A i drugi planinari koji su ga poznavali često ga spominju. To o našem Barbi govori više od svega što sam napisao.

U njegovu dvorištu

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

Mir. Tišina. Samo misli uzbuđeno naviru. Planina živi svoj život. I kada spava – živi. Rutina je uvijek prisutna: snijeg, nanosi, vjetar, pa malo lijepog vremena i onda promjene. Nebo je toliko plavo, znate, onako bezobrazno plavo da imam potrebu svaki trenutak ovjekovječiti fotografijom. A toliko tih »plavih« panorama već imam i sigurno je da većina njih samo meni nešto znače. Ali unatoč tome, fotografije se nižu. Iz ovoga kuta ili drugog, pa s ovim drvetom u prvom planu, pa s bijelom stijenom nacrtanom na plavoj podlozi (opet plavo nebo). Dobra je Čaplarova misao napisana u nekom od davnih Hrvatskih planinara: »Iznad je još samo nebo, taj izvrnuti ocean...«

Stojim ispred planinarske kuće »Alan«, na granici dva odjeljka Velebita i suočavam se s

izazovom. Ostati ovako obučen i odjeven za ovaj metarski snijeg sjedeći na tek očišćenoj klupi ispred kuće i gledati tu igru bijelog i plavog, jer samo kalendari tvrde da je stiglo proljeće, ili krenuti i opet negdje stati, i gledati isto.

Noge su ovaj put dobile bitku protiv onoga »sjedajućeg« dijela tijela i krenuo sam lagano, praveći prtinu u nanosima snijega na cesti. Snijeg je »dobro držeći« i ne propada se svaki korak, tek svaki treći. Razlika je jedino u tome propada li se do koljena ili dokle noga može ući. Ali i to je izazov, makar u tim trenutcima nisam usredotočen na plavo nebo. Kako to biva u ovo doba godine (prvi su dani travnja), nanosi na cesti visoki su i do četiri metra, a malo dalje je dio ceste kao iz nekoga »drugog filma« – cesta suha, sa strane prvi šafrani, istina prilično

IVAN HAPAČ

Njegovi tragovi u snijegu

sramežljivi, ali ipak su tu, a od snijega niti mrvice. Prolazim pored stanova na Mirevu, nigdje nikoga. Radni je dan i radni je dio godine, pa nije ni čudo. U šumskom zaklonu od vjetrova i sunca opet oko dva metra snijega, koji popušta samo na rubovima ceste.

Noge me polako nose prema raskrižju cesta i putu preko Tudoreva, prema Velikom Lubenovcu. Tu je, baš na tom dijelu planine, jedan od najpoznatijih nanosa, ponosni šestmetarski nanos, koji će prkositi vremenu sve do kraja svibnja ako ne uslijede neke tople odluke. Onoga gore, pa ugrije nešto prije. Nisam u međuvremenu propustio ponovno napraviti nekoliko foto-zabilježbi. Nije ni čudo, jer šuma još uvijek nema boje, već samo oblike, snijeg kao snijeg, ima ga i bijel je, pa jedino što preostaje a da je neke boje jest nebo, i k tome još plavo. Plavo kao prometni znak koji nas upozorava na parkiralište ili, recimo, na obavezan smjer. I Tudorevo je prekriveno snijegom, samo poneka smreka strši u toj bjelini. Gavrani, izazvani suncem, već igraju svoju glasovnu igru. Inače, mir i tišina.

Gacam polako u pravcu Lubenovca metar iznad ceste (vjerujem da je negdje ispod mene). Na ulasku u šumu ne vidi se je li novopostavljena brklja otvorena ili zatvorena, ali to nije ni važno jer svoje tragove u snijegu ostavljam dobro iznad nje. Markacija kojih tridesetak centimetara izviruje iznad snijega. Po ulasku u šumu, nakon nekih dvjestotinjak metara, s lijeve strane, od smjera udoline Tudoreva, dobri je stari medo odlučio prije nekoliko dana iskoristiti ravninu ceste i snježnog pokrivača i prošetati u pravcu Lubenovca. Zaključujem to po njegovim otiscima koji su malo izdignuti iznad blago otopljene okoline. Koristim se tim tragovima i hodajući po medinim stopama začudo malo manje propadam. Hodam po prtini i uz putokaz koji jedva viri iz snijega i još je nagnut licem prema dolje, znam da sam došao do oznake za smjer prema vrhu Goljaka. Napuštam trag svoga prethodnika – šetača po snijegu, i polako se počinjem uspinjati desno na sedlo između grebena Grebališta i grebena Smrčevci.

Grane povinute i obgrljene snijegom zatvaraju probijen put, a markacije tek tu i tamo

stidljivo vire iz kružnih udubljenja oko tankih stabala bukve. Uspon je tek takav da znam da sam u planini i ubrzo kroz ogoljele grane počinjem nazirati greben Velikoga Golića. Nema kamena kao oznake raskrižja puta kojim sam došao i puta prema vrhu, odnosno prema prijevoju Veliki Alan. Ma ima ga, ali je duboko pod nanosom snijega. I korak dalje najednom šok. Iz pravca vrtače s lijeve strane, lijepo, na otvorenom prostoru, ponovo tragovi medvjeda. Kod onih prvih bio sam zahvalan za pomoć, ali ovi su bili svježiji i »prvoaprilsko« ih sunce nije ni načelo.

Nije to prvi put da nailazim na tragove medvjeda, ali ovi su bili golemi i u svakom su se tragu lijepo vidjele udubine pandži utisnutih u snijeg, onako, svaka za sebe. Znači, nije dugo prošlo otkad je Veliki tuda prošetao. Podigao sam malo s ušiju štitnike svoje vunene skandinavske kape i krajnje zainteresirano, sa zastoja u disanju, osluškivao ne bih li čuo kakav zvuk. Ne znam može li se uopće čuti zvuk medvjedeg hoda po snijegu, ali to sam tek mnogo kasnije otvorio kao alternativu. Prešao sam preko tragova i počeo se uspinjati prema vrhu Golića i tu, gdje se otvara izravan dodir snijega i neba, nekako mi fokus nije više bio na plavom nebu, već sam se onako, »kao slučajno«, okretao svakih nekoliko koraka da provjerim imam li pratinju. Nisam se popeo na sam vrh jer je vjetar počeo biti neugodno prohladan, pa sam skrenuo malo udesno prema nevelikoj špilji podno grebena da bih vidio je li ispunjena snijegom. Primaknuvši se, vidio sam već izdaleka, ali samo u jednom smjeru, stare tragove medvjeda. Nekako me prošla volja da gledam kolika je visina snijega u špilji. Vratio sam se prateći unatrag svoje tragove i, naravno, ponovno naišao na one »broj 47« – medine.

Na početku izleta namjeravao sam od toga mjesta ići prema prijevoju Velikom Alanu, domaćega naziva Prosika, ali sam u tom trenutku osjećao da nekako nisam spreman proveći u djelo svoju odluku jer je medin trag išao u istom smjeru. Ohrabrivši se, ipak sam polako krenuo u planiranom smjeru jer se smjer tragova nije doslovno poklapao s mojim. Medin je trag obilazio prvu vrtaču s lijeve strane, a moj je put išao s desne. Pa logično je, zaključio sam,

IVAN HAPČE

Zalazi sunce, u njegovu dvorištu sve se sprema za počinak

neće se on penjati, nego se vjerojatno uputio uvalom prema Bilenskom padežu.

Kapu više nisam stavljao na glavu da mi ne bi ometala možebitni »prijem signala« i premda s lijeve strane i nema nečega zanimljivoga za vidjeti, uhvatio sam se kako stalno gledam u tom smjeru. Sada smo, ako je i on tu negdje, hodali usporedno. Nisam ni znao da mogu na tako dugo prestati disati, kako mi vlastito disanje ne bi stvaralo pretjeranu buku. Lijeva je padina bila sve dublja i vraćao sam se pomalo u stvarnost. Odjednom sam postao svjestan da još uvijek hodam po snijegu u visini markacija, da propadam kao što sam i prije propadao i da se u proteklom vremenu ni jednom nisam sjetio »globalne krize«, niti cijene benzina koja se »korigira« svaki utorak, a niti »Barba Luke«. Nisam dosad ni znao da su naši medvjedi toliko zanimljivi.

Najednom sam u tom dubokoumnom razmišljanju o logici medvjeda na padinama Smrčevca osjetio kako mi se ono malo kose na glavi kostriješi jer su isti tragovi sada slijeva udesno okomito presijecali moj smjer kretanja. Nekako mi se činilo da su bili još veći i još svježiji. Odmah sam svoj smjer osmatranja

prebacio s lijeve na desnu stranu, svjestan da je Bilenski padež pod snijegom, da nema trave, pa što bi on tamo i radio, a da na desnoj strani, na vrhu grebena Smrčevci, postoji mjesto za hranjenje divljači koje su lovci postavili prošle godine i da je normalno da medo ide tamo. Siguran sam da vam je jasno prema kojoj je strani sada bila usmjerena moja pozornost. Čak mi je i desno uho počelo biti osjetljivije na zvukove.

Spustio sam se na sam prijevoj Veliki Alan, izašao iz šume i smjerom gdje je negdje ispod snijega bila cesta skrenuo prema kući. Još sam uvijek gledao udesno, onako »očaran« tim predjelima Smrčevca.

Nisam ga susreo, nisam više vidio ni njegove tragove. Ostao je negdje u svom dvorištu, na svom terenu. Možda me je promatrao iza neke bukve, nepomičan, kakve znaju biti sve divlje zvijeri da bi ostale neprimjećene i nevidljive. Ma, vjerojatno me nije ni zamijetio, ali mi je ipak, samo svojim tragovima, ostavio dubok trag u mislima, nevjerovatne emocije i to samo time što je prolazio tuda kuda i inače prolazi. Šetnjom po svojem dvorištu potvrdio je istinitost nečijih stihova: »Ne pada snijeg da prekrije brijeg, već da svaka zvijer svoj trag ostavi!«

OTVORENO SKLONIŠTE »SVETI MIHOVIL« NA KAMEŠNICI

Kao četvrti objekt iz zajedničkog projekta Hrvatske gorske službe spašavanja, Ministarstva turizma, Planinarskog društva »Jelinak« iz Trilja i lokalne zajednice, 2. listopada svečano je otvoreno planinarsko sklonište »Sv. Mihovil« na Kamešnici, smješteno na Žlabini, na visini od 1340 metara.

Svečanom otvorenju novoga skloništa nazočili su brojni planinari, a s njima i ministar turizma Damir Bajs, pročelnik HGSS-a Vinko Prizmić, pročelnici i predstavnici svih stanica HGSS-a u Hrvatskoj, predsjednik IO HPS-a Vladimir Novak te predstavnici crkvene i lokalne vlasti. Svi oni su se obratili okupljenim mnogobrojnim planinarima i posjetiteljima iz podkamešničkih sela, iznoseći prigodne riječi pohvale i zahvale.

Gorski spašavatelji održali su kratku pokaznu vježbu spašavanja ozlijeđene osobe. Domaćini su počastili goste besplatnim obrokom, a prisutne su zabavljali mladi članovi orkestara limene glazbe te i lokalno Kulturno umjetničko društvo koje je izvelo svoj program.

Ivan Hapač

Kako do skloništa

Planinarsko sklonište »Sv. Mihovil« (1340 m) nalazi se na području Žlabine, na lijepom proplanku okruženom bukovom šumom. Sastoji se od blagovao-nice i spavaonice u potkrovlju, a može primiti na

noćenje 15-ak osoba. Sagrađeno je u planinskom stilu od prirodnih materijala te se kao takvo uklapa u okolinu.

Kako doći do kuće? Najlakši je prilaz iz Trilja magistralnim cestom za Livno, s koje treba skrenuti prema slikovitom planinskom mjestu Voštane. Tamo prestaje asfalt, ali se nastavlja makadamska cesta za Žlabinu. Tko ne šteti automobil, može tom cestom uz malo mučenja doći pred samu kuću (oko 4-5 km).

Tko se odluči na pješaćenje iz zaselka Poduba, stići će markiranom pješaćkom stazom do kuće za 1 sat. Prirodnih osobitosti naći ćemo i na ovoj stazi, ali nas najveća raznolikost ovoga prostora - od geomorfoloških pa do bioloških - očekuje tek kad krenemo prema vršnom grebenu Kamešnice. U planu je postavljanje putokaza, markiranje staza te postavljanje zimskih markacija prema vrhovima Konju (1856 m) i Kamešnici (1809 m).

Ovaj je projekt izveden zahvaljujući HGSS-u koji je dobio velike obaveze u pogledu sigurnosti, imajući u vidu da se rizici mogu smanjiti te da se nesreće učinkovito sprječavaju na više razina. Dakle u programu je planinski prostor optimalno osigurati te na taj način unapređivati pomoć i zaštitu. Partneri u ovom projektu bili su lokalna zajednica, odnosno grad Trilj, i PD »Jelinak«, čiji su članovi nesebično radili na izgradnji. PD »Jelinak« je također poklonio svoj stambeni kontejner koji će PU »Dinaridi« opremiti i preurediti u planinarsko sklonište. Ono će se

Novo planinarsko sklonište »Sveti Mihovil« na Kamešnici

nalaziti na mjestu Rupe (1330 m) na Dinari, a sve u sklopu projekta uzdužne staze Dinara - Kamešnica.

Osoba za kontakt i sve informacije u vezi s planinarskim skloništem »Sv. Mihovil« na Žlabini je predsjednik PD-a »Jelinak« iz Trilja Alen Dukić, tel. 098/832-611. Darko Gavrić

ZAJEDNIČKA AKCIJA NA BJELOLASICI

Planinarsko društvo »INA Bjelolasica« iz Zagreba organiziralo je 12. lipnja prijenos građevinskog materijala za obnovu planinarskog skloništa »Jakob Mihelčić« na Bjelolasici. U akciji je sudjelovalo 80 planinki i planinara iz petnaest planinarskih društava. Kako i priliči, organizatori su bili najbrojniji - sudjelovalo ih je šesnaestoro. Po mjerilu brojnosti slijede druge dvije članice Kapelskog planinarskog odbora: HPD »Kapela« (14 članova) i PD »Vihor« (12), a potom: HPD »Željezničar« iz Zagreba i HPD »Cesargrad« (8), PD »Ericsson-Nikola Tesla« (5), HPD »Kuna gora« i PD »Panj« (4), »HPD Bijele stijene« (3) i HPD »MIV« (2). Po jedan sudionik bio je iz PD »Dirov brijeg«, PD »Izvor«, PD »Psunj«, HPD »Vrapče« i HPD »Zanatlija« iz Osijeka. Da knjiga ne bi spala na tri slova što se tiče sudjelovanja Gorana (pa ipak sklonište je u njihovome »kvartu«!), pobrinulo se četrnaestoro vrijednih članova HGSS Stanice Delnice.

Tijekom šest sati doista teškoga rada preneseno je do skloništa više od četiri tonegrade. Prenašalo se dvojako. Jedna je skupina bila uključena u »živi lanac«, dok su drugi pojedinačno nosili teret u rukšacima. I tako satima! »Noseće-lančani« put bio je podijeljen na četiri etape. Na kraju svake mogla su se žedna usta osvježiti besplatnim bezalkoholnim napitcima, a na kraju svekolikog posla umornim je radnicima podijeljen grah.

Na kraju nevjerica: zar je moguće da smo SVE to prenijeli? I silan ponos, velik kao planina! Za uspomenu, na kraju je napravljen zajednički snimak i podijeljeni su bedževi kao simbolična zahvala svima koji su sudjelovali u akciji. Bila je to akcija koja je višestruko nadilazila mogućnosti PD-a »INA Bjelolasica« - sami to ne bismo mogli. Zato još jednom hvala svima na nesebičnoj pomoći.

U danima koji su uslijedili, Bjelolasičari su prioritetu obnovi skloništa. Sa sjevernog zida skinute su sve metalne ploče, stara izolacija, ter-papir i trule daske i sve to je zamijenjeno novim materijalom. Također je proširen prokop od sjevernog zida, iza kojeg je betoniran kanal za odvod vode. Drvarnicu smo potpuno srušili, a zatim napravili novu. U njoj smo betonirali pod, a izvana postavili nove nosive grede i nove daske na zid. Daske smo, dakako, obložili ter-papirom i na

Pripremni radovi za postavljanje stuba prema podrumu

Postavljanje novih greda na drvarnici

kraju metalnim pločama. Svu smo drvenu građu zaštitili od vlage i crvotočina za to predviđenim premazom.

Poslovi nadzora navedenih radova povjereni su posebnom inspektoru vrlo oštrog vida. Bit će da ga je angažirala Dubravka Zlatanović, glavna građevinarica i projektantica, koja je u suradnji s majstorom Blagusom i osmislila što će se sve raditi. A Dubravkin »inspektor« nije izostajao: svakog bi dana pod stijenom sjeveroistočno od skloništa medo radoznalac sa zanimanjem pratio što je novoga učinjeno. Taj nas je nadzor pomalo smetao (kako ćeš fušat'?) pa smo otišli u podrum. Tu smo nivelirali, postavili izolaciju i betonirali pod. Onda smo napravili stubove prema podrumu, prema šterni i jednu prema nužniku pa ih zabetonirali baš kao i zidice kod ulaza u sklonište. Kad je beton

Zajednički snimak sudionika na kraju akcije na Bjelolasici

na podu podruma očvrstnuo, mogli smo ući i ožbukati zidove. Podrumski su radovi okončani postavljanjem novih polica (tu još imamo posla) i spremanjem preostale građe. Na kraju smo nivelirali i betonirali kanal za odvod vode uz istočni zid skloništa, a sve smo okončali čišćenjem i odnošenjem 30 vreća smeća. Doista puno za jedno tako malobrojno društvo!

Ronald Schreiner

NOVOSTI SA SNIJEŽNICE I ORJENA

HPD »Dubrovnik« ovoga je ljeta napustilo dosadašnju planinarsku kuću »Pavlić« u Kuni Konavoskoj te za planinarske potrebe uredilo nove prostorije u istome selu. Riječ je o nekadašnjoj školi, koja je udaljena 200 metara od dosadašnje planinarske kuće Pavlić. Tijekom ljeta nov prostor je ureden i stavljen u funkciju te se može koristiti kao uporište za uspone na najviši vrh Sniježnice (Sv. Ilija, 1234 m).

Dubrovački planinari istodobno uređuju i drugi svoj planinarski objekt - kuću »Vrbanj« na Orjenu u Crnoj Gori. Ove su godine dovršeni opsežni vanjski radovi - uređenje fasade novog dijelazgrade, sanitarni čvorovi, tuševi i mnogošto drugo. Oba objekta uređuju se volonterskim doprinosom članova.

HPD »Dubrovnik«

WWW.IZFOTELJE.COM

WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM

Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

YUKON NOĆNI YUKON

MONOKULARI DALEKOZORI

Više informacija na
WWW.LAPIS-PLUS.HR ili
WWW.IZFOTELJE.COM

LAPIS PLUS

WWW.LAPIS-PLUS.HR

TEL: 01/4668-785

Veliki izbor
odjeće, obuće, torbi,
ruksaka, noževa, kompasa,
dalekozora

YUKON

PRO-LUX

FAST AIM

SIMMONS

WILSON

Black Bird

SPORTSKO PENJANJE

SVJETSKO JUNIORSKO PRVENSTVO U SPORTSKOM PENJANJU U EDINBURGHU

Hrvatska mlada sportsko-penjačka reprezentacija uspješno je nastupila na svjetskom prvenstvu u sportskom penjanju koje je od 9 do 12. rujna održavano u Edinburgu u Škotskoj. Sačinjavalo ju je šestoro članova, pet natjecatelja - Barbara Gilić, Luka Trumbić, Nikola Kramarić, Ivan Vučić, Filip Sironić i voditelj reprezentacije Siniša Hrestak. Natjecatelji su nastupali u dvije discipline, u disciplini Lead (težinsko penjanje) gdje natjecatelj treba svladati što teži smjer do vrha stijene i u disciplini Speed (brzinsko penjanje) gdje natjecatelj treba u što kraćem vremenu svladati 15 metara visoku umjetnu stijenu. Na prvenstvu je sudjelovalo ukupno 377 natjecatelja iz 39 zemalja.

Prvenstvo je organizirano u najvećoj penjačkoj dvorani na svijetu. Arena EICA (Edinburgh International Climbing Arena) nalazi se u kamenolomu granita. Za penjanje su uređene četiri stijene, od kojih je jedna tako da se njezinom gornjem dijelu elektronički može mijenjati nagib. Visina stijena je

raznolika - od položenih ploča visine do deset metara, do prevjesnih stijena visine tridesetak metara. Tri bouldera okružena strunjačama raznih oblika i visine oko četiri metra pružaju obilje mogućnosti za vježbanje. Iznad cijelog penjačkog prostora proteže se adrenalinski park s raznim preprekama. Infrastruktura koja sačinjava velik dio tog prostora nevjerojatna je: na pet katova zgrade nalaze se konferencijska dvorana, kafić, press salon, dućan s penjačkom opremom, teretana, salon za masažu, jacuzzi, judo dvorana, zabavni park za djecu te još mnogošto. Uistinu su se potrudili da svatko može pronaći nešto za rekreaciju i relaksaciju!

Natjecanje je proteklo u duhu fair playa, napetosti, radosti kod pobjednika i tuge kod manje spretnijih. Kao i u svakom sportu, na prijestolju ima mjesta samo za troje. Organizator se izuzetno potrudio da bude dobar domaćin, kako na svečanosti otvaranja, tako i cijelo vrijeme natjecanja. Od lokalnog folklora, gajdi,

SINIŠA HRESTAK

Penjalište u Edinburgu

SINIJA HRESTAK

Na Svjetskom prvenstvu sudjelovalo je šestoro hrvatskih predstavnika

bubnjeva do zabavljača s plamenim vrtlicama (Poi) i nastupa osnovnoškolaca s gajdama i bubnjevima.

Naši natjecatelji nisu osvojili medalje, ali su osvojili vrijedno iskustvo, dali sve od sebe, pokazali zrelost i volju za natjecanje, te kao jedna od još ne tako brojnih mladih hrvatskih reprezentacija na svjetskim natjecanjima, pokazali da postupno ali sigurno tabaju stazu hrvatskom penjanju na svjetskoj razini, te da će doći vrijeme kad će i Hrvatska pronaći svoje mjesto među najboljima. Dominantne države na ovom natjecanju bile su Italija, Austrija, Njemačka i Rusija. Bilo još mnogo izuzetno kvalitetnih penjača i penjačica s mnogih strana svijeta čije vrijeme tek dolazi. Svi rezultati mogu se pronaći na: http://www.ifsc-climbing.org/index.php?page_name=result&header=latest+result&w_rkey=10_JWM.

Siniša Hrestak

OSVRT: ŠTO JE PLANINARSTVO I ZAŠTO PLANINARIMO

Člankom »Ploska, hodnja i još ponešto« u prošlom broju HP-a prihvatio se Hrvoje Zrnčić nezahvalna posla – definiranja planinarstva. Mislim da još nikome nije uspjelo definirati planinarstvo ili je to – naprotiv – uspjelo svima! Naime, dok god ne postoji autoritet koji ima pravo dati obvezujuću definiciju – a takav autoritet vjerojatno nikad neće postojati – svatko ima pravo na svoju definiciju, pa tako i Zrnčić. Koliko je nemoguć zadatak smisliti ispravnu definiciju planinarstva dokazuje i sam Zrnčić time što je – kako sam kaže – svoju definiciju stalno mijenjao sa stjecanjem iskustva.

Definicija iz Anićeva Rječnika i njegovih sljedbenika, koju spominje Zrnčić, nije prihvatljiva (»u istraživačke svrhe«) jer su zaboravili spomenuti bitno svojstvo planinarstva: amaterizam. Po njima bi planinari bili i profesionalni geolozi, kartografi, šumari, projektanti brdskih cesta itd. Planinarstvo se ne može definirati ni kao zaštita prirode, premda je ta ideja niknula u planinarskoj organizaciji i s vremenom se proširila diljem svijeta.

Kad biste njemačkom planinaru pokazali sve definicije planinarstva objavljene u stotinjak godišta ovoga časopisa, on bi se na većinu od njih nasmijao i ražalostio nas tvrđnjom: od 25.000 vaših planinara s iskaznicom jedva da je svaki deseti uistinu planinar (der Bergsteiger), dok su svi ostali obični izletnici (der Wanderer) ili cekeraši, kako mi s omalovažavanjem nazivamo onih desetak tisuća izletnika koliko ih se za ljetnih vikenda zna naći na Medvednici. Nasmijao bi se i našim planinarskim knjigama i vodičima koji pla-

ninama smatraju i uzvišenja od samo tisuću i nešto metara. Talijani su nedavno preveli »Planinarski vodič po Hrvatskoj« našeg urednika Alana Čaplara, ali su ga prekrstili u »Izletnički vodič« (Escursionismo in Croazia), čime su dali jasnu lekciju našim »planinarima«.

Planinari u svijetu čudom se čude speleološkim odsjecima naših planinarskih društava jer toga valjda nigdje drugdje u svijetu nema nijedna planinarska organizacija (a čude se i dive našim uspjesima!). Je li speleološko istraživanje 16 kilometara kanala u Đulinom ponoru pod Ogulinom, inače vrhunski speleološki uspjeh, bilo planinarstvo zato što su istraživači imali u džepu planinarsku iskaznicu?

I sportsko penjanje član je naše planinarske obitelji, premda se u posljednje doba sve više seli u sportske dvorane i na umjetne stijene. Ako se sportski penjači odvoje od planinarske organizacije prestaju li tim trenutkom biti planinari!?

Sjećam se planinarskog tečaja od prije više od pola stoljeća, na kojem sam čuo tadašnju doktrinu o srži planinarstva: »da stvara vrsne branitelje gorovitih granica naše socijalističke otadžbine«. Neki su slijepo vjerovali toj definiciji, ne znam vjeruju li još i danas.

Dakle, svatko ima pravo na svoju definiciju planinarstva, za razliku od nogometa gdje se točno zna što je gol i što je lopta.

Ako, na kraju, mene pitate što je svrha planinarstva i zašto ja planinarim, odgovorit ću samo s dvije riječi i njima ću sve kazati: radi užitka. I ništa više!

Prof. dr. Željko Poljak

PREDAVANJE O VORONJI – NAJDUBLJOJ JAMI NA SVIJETU

Zagrebački speleolozi Darko Bakšić i Robert Erhardt, članovi Speleološkog odsjeka PDS »Velebit«, postali su novi hrvatski speleološki rekorderi. Kao članovi međunarodne speleološke ekspedicije od 23. listopada do 18. studenog 2009. boravili su u Abhaziji, na zapadnom Kavkazu i tom se prilikom u jami Voronji spustili do dubine od 2080 m, najdublje od svih hrvatskih speleologa. Voronja je najdublja jama na svijetu - speleolozi su se dosad u njoj spustili do nevjerojatnog 2191 metra.

Hrvatski speleolozi su u spomenutoj su ekspediciji sudjelovali u transportu opreme do najdubljeg podzemnog bivka Peremička na -1970 m, od kojeg su kretale ekipe za proširivanje uskog prolaza iznad sifona Kvitočka (-4/10 m), prvog od tri sifona. Da bi došli do te dubine svi su speleolozi morali na dubini od 1440 m preroniti mali sifon na dah (-1/3 m) pomoću posebnog suhog gumenog odijela. Bio je to uron na najvećoj dubini za hrvatske speleologe. Došavši do toga najdubljeg bivka na -1970 m, nažalost, s površine je stigla obavijest da je na površini palo oko dva metra snijega i da ga se očekuje još, pa neka sve ekipe, što je moguće brže, izađu iz jame. Naši su speleolozi iskoristili priliku i »skoknuli« još 110 m dublje, u jedan bočni kanal preko vertikale Milenium, u kojoj se prelazi granica od 2000 m, do dvorane »Game over« (Kraj igre) na dubini 2080 m, samo sa ciljem da prijeđu dubinu od 2000 metara. Kako su bili u dobroj fizičkoj spremi i imali modernu speleološku opremu, svladavanje takve velike dubine nije im bilo teško, ali je moglo biti neprimljeno. Naime, razmjerno kruta ukrajinska užad promjera 9 mm, natopljena vodom s finim pijeskom, jako su izgledala kolute njihovih spuštalica. Da nisu s njima bili i mađarski speleolozi, koji su već imali takvih iskustava i našima dali rezervne kolute, imali bi poteškoća kod spuštanja na većim dubinama.

Pri povratku na površinu shvatili su zašto je prvi bivač u jami postavljen na samo 60 m dubine. Uza svu opremu za boravak u njemu tu je pohranjen i alat za probijanje snježnog nanosa na ulazu u jamu. Ovom prilikom probijanje kroz snijeg po zaleđenom užetu trajalo je samo tri i pol sata.

Naši su speleolozi za vrijeme boravka u jami snimali fotoaparatom i kamerom pa im je nakon povratka u zemlju trebalo dosta vremena da slike i film pripreme za predavanje. Ovaj su doživljaj prvi put prikazali najprije svojim članovima, a tek 23. ožujka 2010. održali su i predavanje za javnost, i to u Velikoj

predavaonici Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Mnogobrojni speleolozi, planinari i drugi posjetitelji imali su tada priliku razgovarati s predavačima i doznati još mnogo zanimljivih pojedinosti o ekspediciji, npr. da je Robert Erhardt bio najstariji sudionik svih ekspedicija u jamu Voronju (imao je tada 49 godina).

Nažalost, hrvatska je javnost o tome pothvatu obaviještena tek s nekoliko redaka u dnevnom tisku, a speleološka tek nedavno (u ljetu 2010.) u časopisu »Subterranea croatica« br. 12. Doduše, iscrpan izvještaj, s mnogo slika i drugih priloga, Darko Bakšić je objavio na Internetu, ali za njega mnogi znatiželjnici nisu znali. Šteta što o svojem pothvatu ovi skromni speleolozi nisu ništa objavili u planinarskoj literaturi i time pokazali da je to bio pothvat samo malo manji od onoga što su ga naše alpinistice postigle iste godine na Mount Everestu, jer Voronja je speleološki Everest.

Vlado Božić

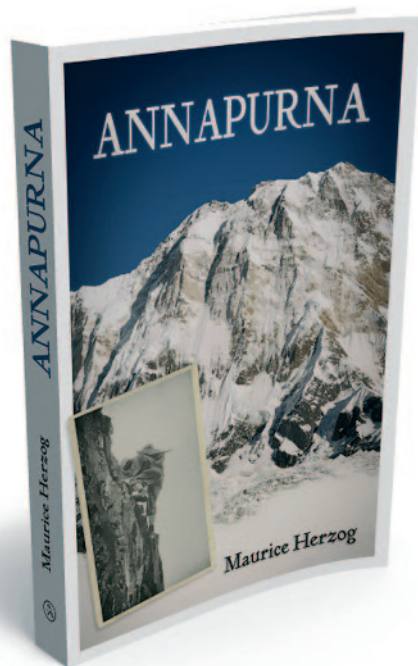
Početak puta u središte Zemlje - ulaz u Voronju

MAURICE HERZOG: ANNAPURNA

Krajem rujna iz tiska je izašao novi hrvatski prijevod »Annapurne«, kulturne knjige Mauricea Herzoga, koja opisuje događaje na francuskoj ekspediciji u područjima Dhaulagirija i Annapurne 1950. Herzog ju je napisao odmah nakon ekspedicije, tijekom oporavka u Američkoj bolnici u Parizu. Knjiga je ubrzo postala pravi hit, prevedena je na mnoge jezike i do danas je prodana u više od 11 milijuna primjeka, što je čini najprodavanijom planinarskom i alpinističkom knjigom uopće. Prestižni *National Geographic* smjestio ju je na šesto mjesto ljestvice najboljih pustolovnih knjiga svih vremena.

Na hrvatski jezik prvi je put prevedena 1952. i ubrzo je nestala s knjižarskih polica, a danas se rijetko može nabaviti u tek ponekoj knjižnici. Novi je prijevod hvalevrijedan potez izdavačke kuće »Libricon« (kojoj je to treća knjiga s alpinističkom tematikom) i on će mladim naraštajima približiti povijest osvajanja himalajskih vrhova, a starije podsjetiti na pomalo romantično doba klasičnog ekspedicionizma.

Herzogova »Annapurna« svjedoči o alpinizmu u razdoblju istraživanja Himalaje, tijekom kojeg se vodila utrka za primat u osvajanju najviših vrhova svijeta, i o vremenu velikih, organizacijski zahtjevnih i pomalo vojnički izvođenih ekspedicija. Danas, 60 godina nakon toga događaja, kad alpinisti solo usponima penju najteže stijene u Himalaji, mnoge pojedinosti u knjizi djeluju gotovo naivno. No, stvari izgle-

daju drukčije vratimo li se u to doba kada nije bilo informacija, suvremenih sredstava prijevoza, komunikacija ni vrhunske opreme prilagođene ekstremnim uvjetima i kada su poruke na malo većim udaljenostima prenosili kuriri, a ne satelitski telefoni. Uostalom, o stadiju razvoja alpinizma u to vrijeme govore i autorove fusnote koje su ostavljene i u ovom izdanju i prema kojima je, da navedemo samo jedan primjer, »Walker vjerojatno najteži smjer u Alpama«. U takvim okolnostima uspjeh francuske ekspedicije bio je, kako bi to Herzog rekao, »veličanstven«.

Ekspedicija na Annapurnu 1950. bila je i važan alpinistički događaj jer su na njoj Maurice Herzog i Louis Lachenal postali prvi ljudi koji su dosegli vrh planine više od 8000 metara. Iako je od toga događaja prošlo više od 60 godina, njihovo se postignuće još uvijek smatra jednim od najvećih u povijesti alpinizma. Za razliku od ostalih ekspedicija, koje su svoje pokušaje uspona na himalajske gorostase temeljile na iskustvima prethodnih ekspedicija ili istraživanja, Herzog i prijatelji nisu poznavali teren, raspolagali su tek s nekoliko vrlo grubih, k tome i pogrešnih zemljovida, a članovi ekspedicije nisu imali gotovo nikakva iskustva iz visokih planina. Trebalo je prvo locirati planinu, zatim istražiti moguće pristupe do nje, odrediti smjer uspona i na kraju stići do vrha... i sve to u

Maurice Herzog

vrlo kratkom razdoblju prije dolaska monsuna. O vrijednosti njihova dosega govori i činjenica da je i dan danas Annapurna osamtisućnjak s najmanjim brojem uspješnih uspona na vrh i s najvećom stopom smrtnosti pri pokušajima osvajanja.

Novi hrvatski prijevod »Annapurne« tiskan je u mekom uvezu, na 276 stranica i sadrži 35 crno-bijelih ilustracija. Knjiga se po cijeni od 120 kuna može naručiti ili izravno kupiti u HPS-u (tel. 01/48-24-142, 01/48-23-624, e-mail: hps@plsavez.hr).

Ur.

BORISLAV ALERAJ: SJĘĆANJA ILI ŽIVOT GORSKOG SPAŠAVATELJA

HGSS - stanica Zagreb objavila je u povodu 60-godišnjice GSS-a u Zagrebu autobiografsko djelo dugogodišnjeg pročelnika GSS HPS-a dr. Borislava Aleraja pod naslovom »Sjećanja ili život gorskog spašavatelja i neke pouke za gorsko spašavanje« (248 str., tvrdi uvez, ilustracije u boji, naklada 1000). Kao član GSS-a od 1966. i pročelnik GSS HPS-a od 1979. do 2002. dao je, unatoč emotivnosti koja je duboka utkana u svaki redak, autentično svjedočanstvo o više od četiri desetljeća uzbudljivih događaja i razvoju te najvrednije specijalističke planinarske djelatnosti u Hrvatskoj. Tome je autor posvetio prvi dio knjige (do 142. stranice), dok je drugi dio stručno štivo o praktičnim pitanjima i etici spašavanja u kojem je autor iznio svoje bogato dugogodišnje iskustvo. Knjiga će biti ne samo korisna svakom spašavatelju, već i

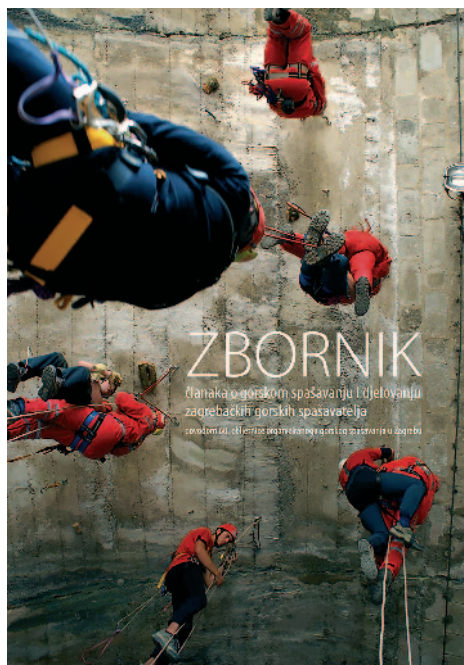
zanimljiva svakom planinaru koji planinarstvo doživljava kao stil života, a ne samo kao puko razgibavanje mišića.

prof. dr. Željko Poljak

ZBORNIK POVODOM 60 GODINA STANICE GSS-a ZAGREB

Na svečanom obilježavanju 60-godišnjice Stanice HGSS-a Zagreb u Starogradskoj vijećnici 25. rujna brojna je publika bila iznenađena predstavljanjem »Zbornika članaka o gorskom spašavanju i djelovanju zagrebačkih gorskih spašavatelja povodom 60. obljetnice organiziranoga gorskog spašavanja u Zagrebu« - kako glasi pun naslov te knjige (164 stranice, broširano, ilustracije u boji, urednik Dražen Zupanc). Iznenađenje zato što se njenom izdavanju prišlo tek desetak dana prije svečanosti. Takav nemoguć pothvat mogao je uspjeti samo zahvaljujući amaterskom poletu nekolicine spašavatelja, mogućnostima što ih pruža suvremena tiskarska tehnika i činjenici da je bibliografijom i digitalizacijom stotine godišta »Hrvatskog planinara« bilo moguće skupiti potrebne tekstove. Prvi dio Zbornika zapravo je pretpisak poglavlja iz Poljakove »Zlatne knjige hrvatskog planinarstva«, koje su napisali Dražen Zupanc i Borislav Aleraj, a drugi dio sadrži pretpisak više od stotine članaka koji su objavljeni u »Hrvatskom planinaru« od 1901. (!) godine do naših dana. Iako štivo ima dokumentaran karakter, ugodno je za čitanje, a zbog obilja slika i za prelistavanje.

prof. dr. Željko Poljak

ROBERT ERHARDT SPELEOLOG I GORSKI SPAŠAVATELJ

Proslava šezdesete godišnjice rada Hrvatske gorske službe spašavanja - Stanice Zagreb prilika je da upoznamo njezinoga sadašnjeg pročelnika Roberta Erhardta, aktivnog gorskog spašavatelja i vrsnog speleologa i speleoronioca. Taj skromni član Speleološkog odsjeka PDS-a »Velebit« više od polovice svoga radnog vremena posvećuje volonterskom radu na dobrobit planinarske organizacije, uz aktivno sudjelovanje u spašavateljskim i speleološkim akcijama. Njegovi speleološki rezultati toliko su impresivni i rekorderski da mogu biti uzorom mladim naraštajima speleologa. Opis njegova životnog puta i dosadašnjeg rada samo su dio njegove uvijek vedre i simpatične ličnosti.

Robert je rođen 19. siječnja 1960. u Osijeku. Po struci je aerotehnički inženjer. Djetinjstvo je proveo u Osijeku, a nakon završene gimnazije došao je na studij u Zagreb, gdje i danas živi i radi. Vodi tvrtku koja se bavi uvozom, veleprodajom i maloprodajom planinarske, alpinističke, speleološke opreme i opreme za spašavanje. Od 1992. do 2004. živio je i radio u Johannesburgu u Južnoafričkoj Republici (JAR).

Član je Speleološkog odsjeka PDS »Velebit« u Zagrebu od 1979. U njemu je 1980. bio tajnik, a 1982. – 1983. pročelnik. Također, bio je predsjednik »Velebita« 1986. U Južnoafričkoj Republici bio je aktivan u speleološkoj organizaciji od 1995. do 2004. kao član Speleological Exploration Cluba u Johannesburgu. Sudjelovao je na mnogim speleološkim istraživanjima i ekspedicijama, uglavnom u JAR-u i okolnim zemljama (Bocvana, Mozambik, Zimbabve i Etiopija).

Speleolog pripravnik postao je 1979., a speleolog 1983. (značka broj 82). Od 1982. član je GSS-a (danas HGSS-a), gdje od 2008. obnaša dužnost pročelnika HGSS Stanice Zagreb.

Ima bogato iskustvo u istraživanju dubokih speleoloških objekata. Tako je, umjesto na zadnjem izletu speleološke škole, sudjelovao na istraživanju jame Puhaljke na Velebitu, gdje se spustio do dna (-320 m). Godine 1980. istraživao je Jamu za kamenitim vratima i spustio na njeno dno (-520 m), a iste godine spustio se i u jamu Mamet na Velebitu (-206 m), po prvi puta novom tehnikom, samo pomoću užeta i penjalica Gibbs. Godine 1982. bio je jedan od prva dva hrvatska speleologa koji su se spustili na dubinu od 1100 metara u jami Gouffre Berger u Fran-

Robert Erhardt (desno) i Darko Bakšić u jami Voronji, u dvorani Game over, 2080 metara ispod ulaza

cuskoj. Hrvatski speleolozi tek su 1990. godine prešli ponovno dubinu od tisuću metara, i to u jami Batman Höhle u Austriji. I tu je sudjelovao Robert Erhardt, spustivši se do dna na 1219 m. U međuvremenu je sudjelovao u istraživanjima dugačkih špilja, kao npr. sustava Panjkov ponor - Kršlja 1983/1984. (dužina 12.385 m), sustava Đula-Medvedica 1984./1985. (16.396 m), Špilje u kamenolomu Tounj 1986. (8487 m) i drugih. Sudjelovao je također u istraživanju i ponavljanju dubokih jama: Jesenje jame u Austriji (-680 m), Bunjevca na Velebitu 1985. (-534 m), jame YB10 u Španjolskoj 1986. (-341 m), jame Punar u luci 1987. (-267 m) i drugih. Po treći put prešao je čarobnu dubinu od 1000 metara u jamskom sustavu Lukina jama - Trojama 1995., kad se prvi spustio do dna jame na 1350 m (kroz ulaz u Lukinu jamu). Sudjelovao je u ekspediciji u Slovačku jamu 1998. Tada se spustio na 636 m, a u sklopu priprema za ekspediciju u Slovačku jamu 1999. spustio se na dno Stupine jame u Gorskom kotaru na dubinu od 413 m. U međuvremenu je vodio više speleoloških istraživanja u Hrvatskoj, i to na Biokovu, Velebitu, u Gorskom kotaru i drugdje.

U JAR-u aktivno je sudjelovao u radu speleološkog kluba (SEC) te istraživao i posjećivao najduže i najdublje speleološke objekte u JAR-u: najdužu špilju Apocalypse (12.302 m), Crystal cave system (8025 m), Chaos (6030 m), Congo (5275 m), najdublju jamu u JAR-u Westdreifontein (-183 m) i mnoge druge. Tu se bavio i speleoronjenjem; u špilji Badgat zaronio je do dubine od 65 m, a ronio je i u drugim potopljenim špiljama i napuštenim rudnicima. Svoju speleološku aktivnost u JAR-u zaokružio je 2003. organiziranjem speleološke ekspedicije u Etiopiju.

Po povratku u Hrvatsku 2004. sudjelovao je na više speleoloških istraživanja i logora. Spuštanjem na dno jamskog sustava Lukina jama - Trojama, ovaj put kroz jamu Trojamu do dubine od 1381 m, u ljetu 2010., i ronjenjem na dnu jame u dužini od 130 m i dubini od 21 m dosegnuo je dubinu od 1402 m.

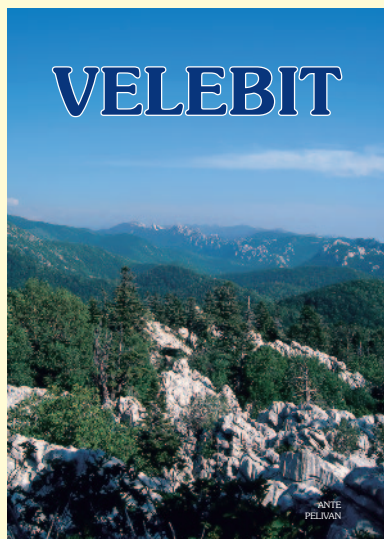
Posebno zanimanje pokazao je za međunarodne speleološke i alpinističke ekspedicije, od kojih je neke i vodio: 1982. u Francusku (jama Gouffre Berger - 1100 m), 1983. u Maroko (istraživanje u Visokom Atlasu i rubnom dijelu Sahare), 1984. u Austriju, kao

voda ekspedicije (istraživanje i ponavljanje Jesenje jame), 1985. u Ugandu na Ruwenzori (uspon na Mjesečeve planine, 5109 m, i na Kilimanjaro u Tanzaniji), 1985. u Tursku, kao voda ekspedicije (istraživanje u tri međusobno udaljena područja), 1986. u Španjolsku na Picos de Europa (istraživanje jama), 1988. u Kinu, voda ekspedicije (u 10 speleoloških objekata u dvije provincije istraženo preko 8200 m dužine i 520 m dubine), 1990. u Austriju (Batman Höhle -1219 m), 2001. na Madagaskar (špilja Tsingy de Bemaraha), 2003. u Etiopiju (istraživana su tri područja) i 2004/5. na Kubu (istraživanje špilja).

U jesen 2009., kao član međunarodne speleološke ekspedicije u najdublju jamu na svijetu, u jamu Voronju na Kavkazu u Abhaziji, duboku -2191 m, spustio se zajedno s Darkom Bakšićem, nakon preronjavanja na dah sifona na -1440 m, dubokog 1 i dugačkog 4 m, do dubine od 2080 m. Bio je tada najstariji speleolog na svijetu koji se spustio dublje od 2000 m – imao je tada 49 godina, a nema podataka da se itko stariji poslije spustio dublje. Poželimo mu još mnogo godina tako uspješnog rada!

Vlado Božić

30% popusta za planinare !!!

- Autor: Ante Pelivan
- fotomonografija
 - bogato ilustrirana u boji
 - format: 30 x 21 cm
 - 194 stranice
 - tvrdi uvez
 - cijena: 150,00 kn

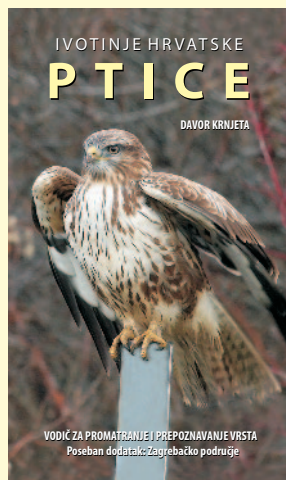
105,00 kn

Poštarina uračunata u cijenu!

- ◀ Autor: Davor Krnjeta
- format: 20,5 x 12 cm
 - 350 fotografija u boji
 - 360 stranica
 - tvrdi uvez
 - cijena: 260,00 kn

182,00 kn

ekološki glasnik
časopis o prirodi

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/5621-929, Fax: 01/6234-058

www.ekoloski-glasnik.hr • ekoloski.glasnik@vip.hr

TISKARA "Ekološki glasnik"

- usluga tiska knjiga i časopisa vrhunske kvalitete
- posebni popust za sva planinarska društva

TRI GODINE HPD HZZO-a POŽEGA

Uposlenici Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje iz Požege običavali su svake godine otići na zajednički izlet s kolegama iz drugih područnih ureda HZZO-a i Direkcije u Zagrebu. Izlet su obično bili na neka odredišta uz našu lijepu obalu, a onda smo 2007., mi koje je planinarstvo već debelo zaogrnilo svojim ogrtačem, odlučili razbiti monotoniju i otići u Krasno, pa na Zavižan. Za početak smo Premužićevom stazom otišli od Zavižana do Rossijeva skloništa, a potom cijelu ekipu pozvali na Gromovaču. Oduševljenju na vrhu nije bilo kraja. Tada smo donijeli odluku o osnivanju planinarskog društva HZZO-a, s tim da smo se kao planinari odmah riješili centralizacije i njenih okova te smo društvo registrirali u Požegi. Ono danas okuplja 80 planinara i aktivno planinarski živi. Članovi planinare po cijeloj Hrvatskoj, sudjeluju u planinarskim manifestacijama te se skrbe o tri planinarska puta na Bjelolasici.

Svake godine organizira se godišnji višednevni izlet na Velebit ili u Gorski kotar. Ove godine organizirali smo izlet na Risnjak, odakle preko Lazačkih livada na Platak. Sljedećeg smo se dana uputili u zaleđe Vinodola, na Zagradski vrh. U četvrtu godinu postojanja ušli smo zadovoljni svojim planinarenjem i radom te u očekivanju novih planinarskih izazova.

Nada Banović

PRVI OBILAZAK ŠETNICE »PO DRAGOMU KRAJU«

U okviru proslave Dana općine i župe Konjščina 8. kolovoza organiziran je prvi obilazak šetnice »Po dragomu kraju«, u organizaciji HPD-a »Gradina« iz Konjščine. Zamisao o šetnici rodila se kad smo primijetili da priličan broj ljudi voli šetati, a ne poznaje dovoljno dobro staze i puteljke domaćega kraja. Nakon razgovora s pročelnicom Komisije za planinarske putove HPS-a Jasnom Kosović odlučili smo stazu označiti zeleno-bijelim oznakama umjesto standardnim planinarskim markacijama. Ove je godine označena samo jedna trasa, a u planu su još najmanje dvije, kako bi svatko tko posjeti šetnicu mogao naći trasu koja mu najbolje odgovara. Sve će staze biti kružne, a njihov početak i kraj bit će kod konjščinskoga staroga grada. Zamišljeno je da šetnica prolazi brežuljcima oko same Konjščine i da osim rekreacijskoga ima i edukativni karakter. U suradnji s osnovnom školom iz Konjščine planiramo urediti i informacijskim panoima obilježiti poučnu stazu, kojom ćemo šetače upoznati s lokalnom florom i faunom. U samoj Konjščini i oko nje planiramo obilježiti izvorne zagorske kuće, stare rudnike, vode-nice, ali i neke od mjesnih legendi.

U prvom je obilasku sudjelovalo stotinjak planinara iz desetak planinarskih društava. Pohod smo

NADA BANOVIĆ

Članovi HPD-a HZZO-a na Risnjaku povodom trogodišnjice djelovanja društva

Obilazak
šetnice
konjšćinskih
planinara

započeli na najbolji mogući način, zagorskim popevkama u izvedbi ženskoga vokalnog sastava »Kušlec« iz Konjšćine, kojem se i ovim putem zahvaljujemo. Za obilazak staze potrebna su dva sata lagane šetnje. Osim uređenja šetnice, napravljena je knjižica za žigove koji će se utiskivati sudionicima pohoda, a nakon određenog broja obilazaka dodjeljivat će se i prigodna priznanja. Vrlo smo zadovoljni odazivom planinarskih društava te se nadamo da će se takav oblik druženja nastaviti i sljedećih godina.

Tomislav Zrinski

DRUGI POHOD PO PLANINARSKOM PUTU »VELEBNO«

Dana 12. rujna održan je Drugi pohod po Planinarskom putu »Velebno«. Organizirao ga je HPD »Zagreb-Matica« koji o njemu skrbi. Na pohod je pristiglo više od 200 ljudi, većinom iz zagrebačkih planinarskih društava, ali bilo ih je i iz Rijeke, pa čak i iz udaljenog Dubrovnika.

Na početku se nazočnima u ime organizatora obratio Vedran Odak. Kratkim je govorom pozdravio sve okupljene i zahvalio im što su svojim dolaskom

Pohod po
Planinarskom
putu Velebno

obilježili pohod. Skupu se obratila i dopredsjednica društva Marica Ivanković, a potom su predstavljeni vodiči skupina i raspored kretanja. Vrijeme je bilo lijepo i osim manjih zastoja prouzročениh skliskim terenom, pohod je uspješno priveden svome cilju. Trasa pohoda bila je Brušane - Veliki Sadikovac - Baške Oštarije. Cilj je bio kod planinarske kuće »Vila Velebita«, gdje su sve sudionike dočekali besplatan grah i druženje uz glazbu.

Vesna Holjevac

DAN MOSORAŠA - NA MOSORU

U nedjelju 3. listopada na Mosoru se okupilo više od 400 planinara. Prigoda za to bio je Dan Mosoraša, tradicionalna šroredba koja se održava prve nedjelje u listopadu. HPD »Mosor« imalo je usto ove godine čast u toj prilici biti domaćinom i Dana planinara Splitsko-dalmatinske županije.

Iz Splita su vozili besplatni autobusi do Gornjeg Sitna za polaznike »Mosorove« planinarske škole, kao i za sve ostale zainteresirane planinare. Nakon odmora pred planinarskim domom »Umberto Girometta« dio sudionika uputio se prema najvišem vrhu Mosora, 1339 metara visokom Velikom Kablu, dio na

lakšu kružnu turu preko jame Gajne i Giromettine vidilice natrag do doma, a dio se odlučio zadržati pred planinarskim domom i na livadama uokolo njega uživajući u sunčanom danu.

Poslije gotovo dvosatnog uspona, po ranojesenskom sunčanom danu, našlo se na vrhu Mosora 140 planinara iz cijele Županije, među ostalima i naš proslavljeni himalajac i putopisac Stipe Božić. Tu je pod velikim drvenim križem, uz prekrasan vidik na dalmatinske i hercegovačke planine te srednjodalmatinske otoke, održana sv. misa koju je predvodio don Dražen Balić. Na početku euharistijskog slavlja prisutne je u ime Planinarskog saveza Županije splitsko-dalmatinske pozdravio tajnik Filip Balić.

Po silasku do planinarskog doma svima je ponudeno brok planinarskog graha, da bi se u kasnim poslijepodnevnim satima svi uputili svojim domovima, uz pozdrav do nekog sljedećeg susreta na najpopularnijoj dalmatinskoj planini.

Idući Dan planinara Dalmacije održat će se u Imotskom 21. i 22. svibnja 2011. Dan Planinarskog saveza Županije splitsko-dalmatinske predviđen je za 10. rujna 2011, a domaćin će biti PD »Svilaja«.

Denis Vranješ

DENIS VRANJEŠ

Skupna fotografija na Velikom Kablu, najvišem vrhu Mosora

MOSOROV FOTO NATJEČAJ

HPD »Mosor« iz Splita poziva planinare-fotografe da sudjeluju u tradicionalnom desetom natječaj za najbolju fotografiju iz područja planinarstva, alpinizma, speleologije te planinske flore i faune. Fotografije treba slati na CD-u, pripremljene za razvijanje na veličinu 30 x 40 cm u jpeg ili tiff formatu. Dalju se na adresu HPD »Mosor«, p.p. 233, 21001 Split, s naznakom »za natječaj«, najkasnije do 30. studenoga. Svaki sudionik može poslati najviše 10 fotografija, a

uz fotografije treba napisati ime i prezime autora, adresu, telefon, e-mail adresu, ime planinarskog društva, ime fotografije i mjesto snimanja. Žiri sastavljen od poznatih splitskih fotografa odabrat će najbolje fotografije i one će biti izložene u Foto-klubu Split od 6. do 20. prosinca. Podrobnije obavijesti o natječaju mogu se dobiti od Sonje Nikolin (098/184-0440), Dragane Oreb (098/557-668) ili na telefon HPD »Mosor« (021/394-365) te pronaći na web stranici www.hpd-mosor.hr.
Sonja Nikolin

KALENDAR AKCIJA

6. - 7. 11.	Martinje u Kutjevu, dan HPD-a »Vidim« Krndija, Kutjevo	HPD »Vidim«, Kutjevo Antun Koren, 091/54-59-153, Nada Razumović, 098/98-04-467
14. 11.	Memorijalni uspon na Strinčijeru Nuncijata - brdo Srd	HPD »Dubrovnik«, Dubrovnik Zorica Smoljan, 098/18-84-199
19. - 21. 11.	3. dani otvorenih vrata PD-a »Pliš« Klana	PD Pliš, Klana Robert Simčić, 099/25-09-948, pd_plis@yahoo.com
21. 11.	Skup markacista Dilja Dilj, Prezdanak	HPD »Tikvica«, Županja Berislav Tkalac, 099/67-64-736, Emilija Marković, 098/349-789
28. 11.	Memorijalni pohod na Andinu baraku Velika, Papuk	PD »Mališćak«, Velika Tomislav Šebalj, 098/90-42-128, Drago Štokić, 098/17-10-681
29. 11. - 4. 12.	3. natječaj za najbolju fotografiju	PD »Kamenjak«, Rijeka Verdan Grubelić, 091/89-65-552
4. 12.	6. planinarska noć zagrebačkih planinara i prijatelja Maksimir, restoran na glavnom ulazu	Pl. savez Zagreba Marica Ivanković, 098/90-87-889
11. 12.	Planinarska noć u Međimurju Gornje Međimurje	HPD »Međimurje«, Čakovec Bogomir Trabe, 091/50-49-566 Magdalena Bistrović, 040/310-955
18. 12.	Noćni pohod na Oštrc Samoborsko gorje, Oštrc	HPD »Željezničar«, Zagreb Damir Bajs, damir.bajs@hznet.hr
18. 12.	Božićno okupljanje na Malački Pl. dom Malačka	HPD »Malačka - Donja Kaštela«, Kaštel Stari Petar Penga, 098/95-35-834
18. 12.	Fokina staza Pakrac, pl. dom »Omanovac«	PD »Psunj«, Pakrac Krešimir Kardum, 098/95-23-599, Krešo Čehulić, 098/18-50-131
19. 12.	Zimski uspon na Oštru Oštra	PD »Željezničar«, Gospić Andrija Benković, 053/574-305
26. 12.	Tradicionalni uspon na Sniježnicu Mihanići - Kuna Konavoska - Sniježnica	HPD »Dubrovnik«, Dubrovnik Zorica Smoljan, 098/18-84-199

Osigurani put na vrh
Svetoga Jure na Biokovu

